VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69
THỨ TƯ
11.11.2026 (3.10 Bính Ngọ)
Số 135 (4426)
www.baovanhoa.vn
Email: baovanhoa@fpt.vn

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tiếp các nguyên Thủ tướng Nhật Bản [2]

Tạo đột phá thể chế đưa du lịch trở thành kinh tế mũi nhọn [6]

Ngập tràn sắc màu văn hóa, hướng đến Ngày Văn hóa Việt Nam [9]

Sân khấu vẫn thiếu chuyện hôm nay [10]

Tháo gỡ điểm nghẽn, khơi thông nguồn lực phát triển văn hóa [3]

Chính phủ và các Bộ, ngành liên quan đang tích cực khẩn trương tháo gỡ các điểm nghẽn, hoàn thiện thể chế nhằm khơi thông nguồn lực phát triển văn hóa. Trong ảnh: Một tiết mục nghệ thuật trong Lễ hội Văn hóa thế giới tại Hà Nội lần thứ 2 Ảnh: TR.HUẤN

XUNG QUANH BÀI *SỮNG SỜ KHI HIỆN VẬT BỊ "BỎ QUÊN" GIỮA HỒ NƯỚC:*

Chuyên gia khuyến cáo bảo tồn khẩn cấp thuyền cổ Bắc Ninh

[8]

DRAMA LẤN ÁT TÍNH CHUYÊN MÔN TRONG SHOW TRUYỀN HÌNH THỰC TẾ:

Đâu là giới hạn?

[11]

"Thầy online" và những cái bẫy tâm linh

[12]

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Kỷ cương và văn hóa

● TS PHAN THANH HẢI

Một xã hội văn minh được nhận diện từ cách con người ứng xử với nhau, với cộng đồng và với những quy tắc bảo vệ lợi ích chung. Bởi vậy, xây dựng Nhà nước pháp quyền luôn gắn với xây dựng văn hóa, khi tinh thần thượng tôn pháp luật thấm vào nhận thức, trở thành lựa chọn tự giác và nếp sống hằng ngày. Kỷ cương bền vững cần có nền tảng ấy; sự hiện đại, nhân văn cũng phải bắt đầu từ đó.

(Xem tiếp trang 2)

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tiếp các nguyên Thủ tướng Nhật Bản

Trong khuôn khổ chuyến thăm chính thức Nhật Bản, sáng qua 10.11 (giờ địa phương), tại thủ đô Tokyo, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã lần lượt tiếp nguyên Thủ tướng Nhật Bản Ishiba Shigeru; nguyên Thủ tướng Nhật Bản Kishida Fumio; nguyên Thủ tướng Nhật Bản, Phó Chủ tịch Đảng Dân chủ tự do (LDP) Aso Taro.

Tại cuộc tiếp, hai bên cùng bày tỏ vui mừng trước sự phát triển nhanh chóng và toàn diện trên mọi lĩnh vực của quan hệ Việt Nam - Nhật Bản sau ba năm nâng cấp lên quan hệ Đối tác Chiến lược Toàn diện vì hòa bình và thịnh vượng ở châu Á và trên thế giới. Trong đó, hợp tác khoa học - công nghệ, trụ cột mới của quan hệ hai nước và hợp tác trong các lĩnh vực mới như chuyển đổi số, chuyển đổi xanh, đổi mới sáng tạo, bán dẫn… được đẩy mạnh và có nhiều tiến triển với các dự án cụ thể; hợp tác văn hóa, địa phương và giao lưu nhân dân phát triển mạnh mẽ, ngày càng đi vào chiều sâu. Các nguyên Thủ tướng Nhật Bản nhiệt liệt chào mừng và đánh giá cao ý nghĩa chuyến thăm chính thức của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và phu nhân tới Nhật Bản; bày tỏ tin tưởng chuyến thăm sẽ tạo động lực mạnh mẽ, đưa quan hệ Đối tác Chiến lược Toàn diện Việt Nam - Nhật Bản phát triển lên tầm cao mới trên tất cả các lĩnh vực; chúc Việt Nam tổ chức thành công Năm Diễn đàn hợp tác kinh tế châu Á-Thái Bình Dương (APEC) 2027.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tiếp Phó Chủ tịch Đảng Dân chủ Tự do (LDP), nguyên Thủ tướng Nhật Bản Aso Taro **Ảnh: TTXVN**

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm chân thành cảm ơn những tình cảm tốt đẹp dành cho đất nước, con người Việt Nam và đóng góp quan trọng của các nguyên Thủ tướng Nhật Bản đối với sự phát triển của quan hệ hợp tác và hữu nghị Việt Nam - Nhật Bản trong nhiều năm qua; đồng thời bày tỏ mong muốn các cựu lãnh đạo Nhật Bản tiếp tục ủng hộ nâng tầm quan hệ Đối tác Chiến lược Toàn diện Việt Nam - Nhật Bản theo tinh thần Tuyên bố Tầm nhìn chung Việt Nam - Nhật Bản vừa được lãnh đạo hai nước thông qua. Theo đó, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đề nghị hai bên cùng thúc đẩy bốn ưu tiên hợp tác giữa hai nước, gồm tăng cường tin cậy chính trị thông qua trao đổi, tiếp xúc thường xuyên trên tất cả các kênh Đảng, Nhà nước, Quốc hội; đẩy mạnh hợp tác kinh tế, liên kết kinh tế và bảo đảm an ninh kinh tế; mở rộng hợp tác đổi mới sáng tạo, công nghệ vũ trụ, nông nghiệp công nghệ cao; nâng cao hơn nữa hiệu quả hợp tác giữa các địa phương hai nước.

Nhất trí với ý kiến của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm, các nguyên Thủ tướng Nhật Bản khẳng định dù ở bất kỳ cương vị nào, sẽ tiếp tục ủng hộ, thúc đẩy đưa quan hệ hai nước bước vào giai đoạn phát triển mới với tư cách là đối tác đồng hành, đồng kiến tạo, cùng có lợi, vì tăng trưởng chất lượng cao và tự chủ chiến lược, tự cường, đáp ứng nguyện vọng của nhân dân hai nước, đóng góp tích cực cho hòa bình, hợp tác, phát triển ở khu vực và trên thế giới. Nguyên Thủ tướng Nhật Bản, Phó Chủ tịch LDP Aso Taro khẳng định ủng hộ công cuộc cải cách và mục tiêu phát triển của Việt Nam; đánh giá cao kết quả của cuộc hội đàm giữa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và Thủ tướng Takaichi Sanae ngày 9.11. Đặc biệt, ông Aso bày tỏ hoan nghênh việc ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác giữa Đảng Cộng sản Việt Nam và LDP; nhấn mạnh sẽ tiếp tục ủng hộ, thúc đẩy quan hệ hai nước và hai Đảng cầm quyền trong thời gian tới; bày tỏ mong muốn sớm trở lại thăm Việt Nam.

Nhắc lại nhiều kỷ niệm với Việt Nam trong suốt thời gian dài đảm nhiệm vai trò Tổng thư ký Liên minh nghị sĩ hữu nghị Nhật - Việt, nguyên Thủ tướng Kishida Fumio bày tỏ có tình cảm, ấn tượng tốt đẹp với Việt Nam và khẳng định sẽ tiếp tục quan tâm thúc đẩy trao đổi đoàn cấp cao, phát huy vai trò quan trọng của hai Nhóm Nghị sĩ hữu nghị của hai nước. Ông Kishida Fumio cho biết rất ấn tượng với bài phát biểu của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tại Quốc hội Nhật Bản với những nội dung trao đổi thiết thực nhằm làm sâu sắc hơn mối quan hệ Việt Nam - Nhật Bản. Nguyên Thủ tướng Nhật Bản Ishiba Shigeru bày tỏ ấn tượng trước sự phát triển của Việt Nam trong chuyến thăm Việt Nam tháng 4.2025 trên cương vị Thủ tướng Nhật Bản; đánh giá cao những thành tựu đối ngoại của Việt Nam và những đóng góp ngày càng quan trọng của Việt Nam ở khu vực và quốc tế; khẳng định sẽ tiếp tục góp phần thúc đẩy quan hệ hợp tác giữa hai nước thời gian tới.

P.V (tổng hợp)

Kỷ cương...

(Tiếp theo trang 1)

Trong bài viết về thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh mối quan hệ giữa kỷ cương và động lực kiến tạo phát triển, giữa hiệu quả thực thi với niềm tin của nhân dân. Từ mạch tư tưởng ấy, có thể thấy một yêu cầu: Đưa pháp luật vào văn hóa, để mỗi quy định bảo vệ con người được tiếp nhận bằng hiểu biết, được thực hiện bằng trách nhiệm và được bồi đắp bằng niềm tin.

Pháp luật xác lập những chuẩn mực có tính bắt buộc, còn văn hóa nuôi dưỡng khả năng tự điều chỉnh hành vi, biết tôn trọng điều đúng và xấu hổ trước điều sai. Hai nguồn lực ấy cần nâng đỡ nhau trong đời sống. Thiếu kỷ cương, những lời kêu gọi sống đẹp dễ trở nên mong manh; thiếu chiều sâu văn hóa, việc chấp hành có thể chỉ dừng ở tâm lý đối phó, khiến trật tự phụ thuộc quá nhiều vào giám sát và chế tài. Khi mỗi người dừng xe trước đèn đỏ dù đường vắng, khi du khách biết giữ gìn di tích dù không có người nhắc, và khi người dùng mạng kiểm chứng thông tin trước khi chia sẻ thì họ đang biểu hiện văn hóa pháp luật bằng hành động. Những lựa chọn nhỏ ấy làm nên chất lượng môi trường sống. Sự phát triển của đất nước cần được đo bằng mức độ an toàn, công bằng và tin cậy mà mỗi người cảm nhận được trong những quan hệ thường ngày.

Tuy nhiên, không thể chỉ yêu cầu người dân tự giác trong khi hoạt động công quyền thiếu gương mẫu. Văn hóa thượng tôn pháp luật phải bắt đầu từ người thực thi quyền lực, từ cách tiếp nhận hồ sơ, giải thích chính sách, hay giải quyết kiến nghị của người dân. Khi cán bộ đúng hẹn, biết lắng nghe, nhận trách nhiệm và sửa sai, pháp luật hiện diện như một điểm tựa; khi có những nhiễu, né tránh, niềm tin bị tổn thương ngay tại nơi cần được bồi đắp. Bởi vậy, xây dựng văn hóa công vụ phải đi vào chất lượng phục vụ và trách nhiệm giải trình, lấy kết quả giải quyết công việc làm thước đo. Nếu thủ tục được công bố minh bạch, các quyết định được giải thích thấu đáo, những phản ánh được xử lý đến cùng, đều có sức giáo dục trực tiếp và hiệu quả. Kỷ luật hành chính cần gắn với sự tận tâm, để người dân vừa thấy rõ tính nghiêm minh, vừa cảm nhận được sự tôn trọng dành cho mình.

Chiều sâu nhân văn của pháp luật còn thể hiện ở khả năng bảo vệ người yếu thế, mở cơ hội cho người lầm lỗi sửa chữa, bảo đảm mỗi tiếng nói chính đáng được lắng nghe. Sự khoan dung cần có nguyên tắc và trách nhiệm; xử lý vi phạm phải công bằng, đồng thời chú trọng phòng ngừa, khắc phục hậu quả. Một xã hội có kỷ cương phải đủ nghiêm khắc trước hành vi xâm hại cộng đồng và đủ nhân ái để nâng đỡ con người. Trong lĩnh vực văn hóa, yêu cầu ấy càng cần được cụ thể hóa. Bảo vệ di sản phải gắn với quyền lợi chính đáng của cộng đồng; phát triển công nghiệp văn hóa phải tôn trọng bản quyền, công sức sáng tạo; tổ chức lễ hội phải bảo đảm an toàn, gìn giữ phẩm giá và sự lành mạnh của không gian chung. Mỗi quyết định quản lý cần giải quyết hài hòa quan hệ giữa bảo tồn, sáng tạo và thụ hưởng, tạo điều kiện cho giá trị văn hóa sinh sôi.

Đưa pháp luật vào văn hóa cũng đòi hỏi đổi mới cách phổ biến, giáo dục pháp luật. Những điều khoản chỉ thật sự có sức sống khi người dân hiểu chúng liên quan thế nào đến sinh kế, danh dự, tài sản và sự an toàn của gia đình. Nhà trường, thiết chế văn hóa, báo chí, văn học, nghệ thuật cần chuyển tải những vấn đề ấy qua tình huống gần gũi, câu chuyện thuyết phục, đồng thời hướng dẫn cách tìm kiếm sự hỗ trợ khi cần. Gia đình có vai trò đặc biệt trong quá trình hình thành ý thức công dân. Trẻ em học sự công bằng từ cách người lớn giữ lời, nhận lỗi, tôn trọng khác biệt và giải quyết bất đồng. Những bài học ấy cần được tiếp nối ở trường học, nơi kỷ luật đi cùng đối thoại, quyền được bảo vệ gắn với trách nhiệm. Khi chuẩn mực được thực hành nhất quán, việc tuân thủ sẽ có cơ sở để trở thành thói quen bền vững.

Trên không gian số, văn hóa pháp luật cần được vun đắp bằng ý thức tôn trọng sự thật, quyền riêng tư và phẩm giá con người. Không thể nhân danh tự do biểu đạt để xúc phạm, tung tin sai hoặc kích động đám đông. Cùng với xử lý vi phạm, cần nâng cao năng lực nhận diện thông tin, trách nhiệm của các nền tảng và khả năng tự bảo vệ của người dùng, nhất là trẻ em, để công nghệ phục vụ sự tiến bộ. Văn hóa pháp luật còn được bồi đắp khi người dân được tham gia xây dựng chính sách, phản ánh bất cập và giám sát thực thi. Muốn vậy, cơ quan quản lý cần thường xuyên đối thoại thực chất, tiếp thu, giải trình rõ ràng, kịp thời sửa những quy định gây khó khăn vô lý. Báo chí cần phát hiện vấn đề, bảo vệ tiếng nói chính đáng, biểu dương cách làm tốt, góp phần hình thành dư luận tôn trọng pháp luật trên cơ sở thông tin chính xác, lập luận có trách nhiệm. ■

Tháo gỡ điểm nghẽn, khơi thông nguồn lực phát triển văn hóa

● THU SÂM - XUÂN TRƯỜNG; ảnh: TR. HUẤN

Ngày 10.11, tiếp tục chương trình kỳ họp thứ 2, Quốc hội họp phiên toàn thể, thảo luận ở hội trường về dự án Luật Phát triển công nghiệp văn hóa và dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thể dục, thể thao, Luật Du lịch, Luật Thư viện, Luật Điện ảnh, Luật Di sản văn hóa, Luật Quảng cáo, Luật Báo chí.

Phiên thảo luận của Quốc hội ngày 10.11

Tại phiên họp, nhiều đại biểu Quốc hội cơ bản tán thành, thống nhất cao với sự cần thiết ban hành hai dự án luật. Các đại biểu đánh giá cao sự chuẩn bị nghiêm túc, cầu thị, trách nhiệm của Chính phủ, cơ quan chủ trì soạn thảo, cơ quan chủ trì thẩm tra và các cơ quan phối hợp.

Bước tiến mới trong lĩnh vực lập pháp

Góp ý đối với dự án Luật Phát triển công nghiệp văn hóa (CNVH), đại biểu Dương Khắc Mai (Lâm Đồng) đánh giá cao nỗ lực của cơ quan chủ trì soạn thảo trong quá trình chuẩn bị dự thảo Luật, đồng thời ghi nhận tinh thần tiếp thu nhiều ý kiến của các đại biểu Quốc hội, cơ quan thẩm tra và các cơ quan liên quan với tinh thần cầu thị. Đại biểu cũng bày tỏ tán thành với nhiều nội dung của dự thảo Luật và cho rằng đây là một bước tiến mới trong lĩnh vực lập pháp.

Quan tâm đến đối tượng được hỗ trợ và nguồn tài chính tại Điều 21 và Điều 28, đại biểu Dương Khắc Mai cho biết, khoản 1 Điều 21 đã bổ sung cộng đồng, cá nhân kinh doanh, hộ kinh doanh vào đối tượng được hỗ trợ nâng cao năng lực phát triển CNVH. Đại biểu đánh giá đây là nội dung được tiếp thu phù hợp. Tuy nhiên, tại điểm e khoản 2 Điều 28 về mục đích sử dụng nguồn tài chính lại chỉ đề cập doanh nghiệp, hợp tác xã và liên hiệp hợp tác xã. Theo đại biểu, sự thiếu thống nhất này có thể gây lúng túng trong quá trình bố trí kinh phí. Từ đó, đại biểu đề nghị chỉnh lý điểm e khoản 2 Điều 28 theo hướng hỗ trợ nâng cao năng lực cho đầy đủ các chủ thể được quy định tại khoản 1 Điều 21; đồng thời giao Chính phủ quy định thủ tục và cách thức quản lý kinh phí phù hợp với cộng đồng, cá nhân kinh doanh và hộ kinh doanh.

Nêu ý kiến, đại biểu Lò Thị Huyền (Sơn La) cho rằng cần xác lập rõ vị thế của đồng bào dân tộc thiểu số trong dự thảo Luật. Theo đại biểu Huyền, cụm từ "dân tộc thiểu số" chỉ xuất hiện hai lần tại Điều 3 và Điều 24. Văn hóa dân tộc thiểu số chủ yếu được đề cập dưới dạng nguyên tắc chung về tôn trọng sự đa dạng, biểu đạt văn hóa hoặc được xếp vào danh sách các đối tượng chính sách nhận hỗ trợ từ thẻ văn hóa quốc gia. Tuy nhiên, dự thảo Luật chưa có cơ chế riêng biệt để ghi nhận cộng đồng dân tộc thiểu số và nghệ nhân là chủ thể nắm giữ tài sản trí tuệ gốc. Từ đó, đại biểu đề nghị bổ sung vào khoản 2 Điều 3 theo hướng ghi nhận, tôn trọng và bảo vệ vị thế của nghệ nhân, cộng đồng dân tộc thiểu số là chủ thể sáng tạo tài sản trí tuệ gốc đối với di sản văn hóa phi vật thể, biểu đạt văn hóa dân gian và tri thức truyền thống; đồng thời bảo đảm cơ chế chia sẻ lợi ích phù hợp khi di sản văn hóa được khai thác thương mại.

Tiếp tục hoàn thiện, bảo đảm chất lượng, tính thống nhất và khả thi

Phát biểu giải trình, làm rõ một số vấn đề đại biểu Quốc hội nêu, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh cho biết, qua thảo luận, các ý kiến đại biểu thể hiện sự thống nhất cao về sự cần thiết ban hành hai dự án luật nhằm kịp thời thể chế hóa các chủ trương, nghị quyết của Đảng, các nghị quyết của Trung ương và những nghị quyết chiến lược của Bộ Chính trị.

Theo Bộ trưởng, đây là cơ sở quan trọng để tạo lập hành lang pháp lý, xây dựng các cơ chế, chính sách phù hợp, tháo gỡ điểm nghẽn về thể chế, khơi thông nguồn lực, giải phóng sức sáng tạo và thúc đẩy hình thành hệ sinh thái, chuỗi giá trị CNVH. Qua đó, góp phần nâng cao đóng góp của CNVH đối với tăng trưởng kinh tế, đồng thời bảo tồn, phát huy bản sắc và nâng cao vị thế văn hóa Việt Nam. Cùng với đó, việc sửa đổi, bổ sung các quy định pháp luật còn hướng tới giải quyết những khó khăn, vướng mắc phát sinh từ thực tiễn; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, đơn giản hóa thủ tục hành chính, cắt giảm điều kiện đầu tư kinh doanh, tạo thuận lợi cho người dân và doanh nghiệp.

Bộ trưởng cho biết, ngay sau phiên thảo luận tổ, Bộ đã phối hợp với Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội cùng các cơ quan liên quan nghiêm túc nghiên cứu, tiếp thu ý kiến; đồng thời gửi tới các đại biểu Quốc hội nội dung dự kiến tiếp thu, giải trình và dự thảo luật đã được chỉnh lý bước đầu. Đối với dự án Luật Phát triển CNVH, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cho biết, cơ quan soạn thảo sẽ tiếp tục rà soát, hoàn thiện các quy định về phạm vi điều chỉnh, đối tượng áp dụng, giải thích từ ngữ và chính sách của Nhà nước, bảo đảm bao quát đầy đủ các hoạt động, chủ thể tham gia phát triển công nghiệp văn hóa, kể cả tổ chức, cá nhân nước ngoài có liên quan. Một trong những định hướng quan trọng là làm rõ bản chất của CNVH với tư cách hoạt động kinh tế dựa trên giá trị văn hóa, sáng tạo và quyền sở hữu trí tuệ, gắn với chuỗi giá trị từ sáng tạo đến tái đầu tư. Trên cơ sở đó, dự thảo luật tiếp tục xác định rõ vai trò kiến tạo, dẫn dắt và hỗ trợ của Nhà nước, từng bước chuyển từ chủ yếu quản lý hoạt động văn hóa sang tạo lập môi trường, điều kiện và động lực để CNVH phát triển.

Theo Bộ trưởng, các chính sách về thuế, tín dụng, đất đai, hợp tác công tư, khai thác và sử dụng tài sản công được nghiên cứu, thiết kế nhằm huy động hiệu quả nguồn lực đầu tư. Đồng thời, dự thảo luật chú trọng chính sách ưu đãi đối với các sản phẩm mang giá trị bản sắc văn hóa Việt Nam và sản phẩm CNVH trọng điểm, có sức cạnh tranh, khả năng lan tỏa, góp phần quảng bá giá trị văn hóa Việt Nam. Đối với vấn đề bảo vệ quyền lợi và thúc đẩy sự tham gia của đồng bào dân tộc thiểu số trong phát triển CNVH, Bộ trưởng khẳng định đây là nội dung được cơ quan soạn thảo quan tâm trong quá trình xây dựng luật. Bên cạnh các quy định của dự thảo, những chính sách liên quan còn được thể hiện trong Luật Di sản văn hóa và các văn bản pháp luật khác về bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa các dân tộc thiểu số, nghệ thuật dân gian truyền thống.

Bộ trưởng cũng làm rõ mối quan hệ giữa Luật Phát triển CNVH với các luật chuyên ngành. Do CNVH bao gồm nhiều lĩnh vực, trong đó một số lĩnh vực đã được điều chỉnh bởi pháp luật chuyên ngành, việc hoàn thiện dự thảo phải đảm bảo tính đồng bộ, không bỏ sót chính sách nhưng cũng không tạo ra những quy định chồng chéo.

Đối với dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Thể dục, thể thao, Luật Du lịch, Luật Thư viện, Luật Điện ảnh, Luật Di sản văn hóa, Luật Quảng cáo và Luật Báo chí, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, trọng tâm của lần sửa đổi này là đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, đơn giản hóa thủ tục hành chính, cắt giảm điều kiện đầu tư kinh doanh và tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc cấp bách trong thực tiễn. Theo Bộ trưởng, các phương án phân cấp trong dự thảo cơ bản phù hợp với chức năng, nhiệm vụ và điều kiện tổ chức thực hiện của địa phương. Đối với những nhiệm vụ có tính chất liên ngành, liên vùng hoặc đòi hỏi chuyên môn sâu, dự thảo tiếp tục xác định rõ trách nhiệm của cơ quan quản lý nhà nước ở Trung ương, đồng thời tăng cường vai trò và trách nhiệm của chính quyền địa phương. Đây là yêu cầu quan trọng nhằm bảo đảm việc phân cấp, phân quyền được thực hiện phù hợp, gắn với trách nhiệm quản lý và khả năng tổ chức thực hiện.

Kết luận nội dung thảo luận, Phó Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Thị Thanh đề nghị Chính phủ chỉ đạo cơ quan chủ trì soạn thảo phối hợp chặt chẽ với cơ quan chủ trì thẩm tra và các cơ quan liên quan, nghiên cứu kỹ lưỡng, tiếp thu tối đa các ý kiến xác đáng của đại biểu Quốc hội; giải trình đầy đủ, thấu đáo những vấn đề còn có ý kiến khác nhau; tiếp tục rà soát, chỉnh lý, hoàn thiện các dự thảo luật, bảo đảm chất lượng, tính thống nhất và khả thi trước khi trình Quốc hội. ■

Siết chặt an toàn thực phẩm, chất lượng bữa ăn bán trú trong trường học

Phó Chủ tịch UBND tỉnh Quảng Ngãi Nguyễn Ngọc Sâm vừa ký văn bản yêu cầu các Sở, ngành và địa phương tăng cường bảo đảm an toàn thực phẩm (ATTP), chất lượng bữa ăn nội trú, bán trú trong các cơ sở giáo dục trên địa bàn tỉnh. Theo đó, Sở GD&ĐT được giao chủ trì, phối hợp với Sở Y tế và UBND các xã, phường, đặc khu chỉ đạo, nâng cao trách nhiệm của người đứng đầu các cơ sở giáo dục trong công tác bảo đảm ATTP.

Các trường phải thực hiện hướng dẫn về xây dựng thực đơn, bảo đảm thành phần dinh dưỡng cân đối theo nhóm tuổi, cấp học; đáp ứng các điều kiện về cơ sở vật chất, thiết bị, dụng cụ, vệ sinh và quy trình tổ chức bếp ăn tập thể. Đặc biệt, chú trọng kiểm soát đối với các suất ăn được chế biến bên ngoài rồi cung cấp vào trường học. UBND tỉnh cũng yêu cầu hạn chế tối đa việc kinh doanh trong căng tin trường học các loại thực phẩm không có lợi cho sức khỏe như thực phẩm chứa nhiều đường, muối và chất béo. Đối với hoạt động cung cấp, chế biến và phục vụ bữa ăn, các cơ sở giáo dục phải kiểm soát ATTP xuyên suốt từ khâu lựa chọn, tiếp nhận nguyên liệu, bảo quản, sơ chế, chế biến, chia suất, vận chuyển, giao nhận đến phục vụ học sinh. Việc truy xuất nguồn gốc thực phẩm, thực hiện kiểm thực ba bước và lưu mẫu thức ăn phải được thực hiện nghiêm theo quy định.

Khi xảy ra sự cố ATTP hoặc ngộ độc thực phẩm, nhà trường phải thông báo ngay cho cơ quan y tế có thẩm quyền; phối hợp cấp cứu, điều trị người bị ảnh hưởng; bảo quản nguyên trạng thực phẩm, thức ăn, mẫu lưu, nguyên liệu và hồ sơ liên quan để phục vụ công tác điều tra, xác định nguyên nhân, truy xuất nguồn gốc. UBND tỉnh giao Sở Y tế chủ trì tăng cường kiểm tra, hướng dẫn, giám sát việc chấp hành quy định ATTP tại các cơ sở cung cấp thực phẩm, đơn vị kinh doanh dịch vụ ăn uống và nấu ăn cho trường học. Nội dung kiểm tra tập trung vào nguồn gốc, xuất xứ thực phẩm; hồ sơ truy xuất; điều kiện cơ sở vật chất, vệ sinh trong sơ chế, chế biến, bảo quản, vận chuyển; việc kiểm thực ba bước, lưu mẫu thức ăn và điều kiện của người trực tiếp chế biến.

Đặc biệt, các cơ sở cung cấp thực phẩm, suất ăn cho nhiều trường học, đơn vị có số lượng suất ăn lớn và cơ sở tiềm ẩn nguy cơ mất ATTP sẽ được tăng cường kiểm tra định kỳ và đột xuất. Ngành Y tế cũng phải chuẩn bị đầy đủ phương án, trang thiết bị, thuốc và nhân lực để kịp thời ứng phó khi xảy ra ngộ độc thực phẩm.

NHƯ ĐỒNG

TIẾP BÀI *NGƯỜI DÂN SỐNG CHÊNH VÊNH TRÊN ĐỊA DANH NÚI MỘT ĐẾN BAO GIỜ?*:

Ưu tiên di dời các hộ dân tại khu vực có nguy cơ sạt lở

PHAN HIẾU

Gia Lai đang đứng trước bài toán nan giải tại khu vực núi Một (phường Quy Nhơn), đó là phải khẩn trương di dời dân, tìm phương án xử lý triệt để nguy cơ sạt lở đe dọa tính mạng người dân, mặt khác phải cân nhắc kỹ giá trị lịch sử, văn hóa của ngọn núi từng ghi dấu chiến công hiển hách.

Sau khi *Văn Hóa* có bài *"Người dân sống chênh vênh trên địa danh núi Một đến bao giờ?"* (số báo 4414, ra ngày 16.10); *Hồi âm bài người dân sống chênh vênh trên địa danh núi Một đến bao giờ?: Sẽ san phẳng núi Một?* (số báo 4418, ra ngày 23.10), UBND tỉnh Gia Lai đã có những chỉ đạo quyết liệt nhằm giải quyết dứt điểm điểm nóng sạt lở kết hợp chỉnh trang đô thị tại đây.

Nghiên cứu gọt, hạ mái núi

Thực hiện kết luận số 291-KL/TU của Ban Thường vụ Tỉnh ủy Gia Lai về chủ trương, định hướng xử lý, khắc phục sạt lở kết hợp chỉnh trang đô thị khu vực núi Một, Chủ tịch UBND tỉnh Gia Lai giao Sở Xây dựng, Ban Quản lý dự án Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh, UBND phường Quy Nhơn và các cơ quan, đơn vị ưu tiên tổ chức di dời các hộ dân tại khu vực có nguy cơ sạt lở cao đến nơi an toàn, bảo đảm an toàn tính mạng, tài sản của nhân dân.

Đồng thời, trong danh mục đầu tư, định hướng quy hoạch nhằm triển khai các dự án tạo tiền đề, động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của phường Quy Nhơn, UBND tỉnh Gia Lai đã ban hành định hướng chức năng, phương án xử lý sạt lở khu vực núi Một. Theo đó, tỉnh Gia Lai xây dựng phương án tổng thể, không xử lý cục bộ như trước đây gồm bốn nhóm nhiệm vụ: Khảo sát, đánh giá địa chất và xác định giải pháp kỹ thuật xử lý mái núi (nghiên cứu phương án gọt, hạ một phần mái núi; xác định giải pháp đưa thiết bị khoan lên các vị trí khảo sát); di dời dân cư và bố trí tái định cư; xử lý khối lượng đất đào và đầu tư hạ tầng; tổ chức, khai thác quỹ đất sau chỉnh trang.

UBND tỉnh Gia Lai cũng giao Sở Xây dựng chủ trì nghiên cứu định hướng quy hoạch, phương án chỉnh trang tổng thể, xác định nguy cơ sạt lở, phạm vi cần di dời và các hạng mục hạ tầng ưu tiên. Bên cạnh đó, quỹ đất sau chỉnh trang nghiên cứu bố trí nhà ở, chung cư thương mại, nhà ở xã hội, công viên, cây xanh và không gian công cộng, bảo đảm phù hợp quy hoạch và quy định pháp luật. Sau khi UBND tỉnh Gia Lai có chủ trương đề xuất nghiên cứu phương án gọt, hạ một phần mái núi Một, trao đổi với chúng tôi, ông Tô Tấn Thi, Ban Quản lý dự án Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh cho biết: Về chủ trương cải tạo khu vực núi Một, tỉnh hiện mới chỉ định hướng cốt sơ đồ theo quy hoạch chung chứ chưa có văn bản chính thức về việc "san phẳng", hay "gọt, hạ" ngọn núi. Mọi công tác triển khai đều phải chờ quy hoạch chi tiết tỷ lệ 1/2.000 và sự nghiên cứu, thẩm định kỹ lưỡng từ các cơ quan chức năng cũng như Sở Xây dựng để nghiên cứu phù hợp với điều kiện thực tế, đảm bảo phòng chống thiên tai và chỉnh trang đô thị.

Lực lượng chức năng vận động sơ tán người dân khu vực núi Một đến nơi an toàn
Ảnh: UBND P. QUY NHƠN

Theo ông Thi, UBND tỉnh Gia Lai cũng giao đơn vị sau khi có quy hoạch chi tiết 1/500 thì tiến hành nghiên cứu quy hoạch khu vực núi Một phục vụ công tác phòng chống thiên tai và chỉnh trang đô thị, cũng như lập dự án đầu tư theo đúng quy định.

Theo hồ sơ danh mục kiểm kê di tích, núi Một là một ngọn núi độc lập, nằm cạnh sông Hà Thanh

Giữa "bài toán" và giá trị lịch sử, văn hóa

Bên cạnh áp lực phòng chống thiên tai, núi Một còn mang trên mình giá trị lịch sử, văn hóa quan trọng. Theo hồ sơ kiểm kê di tích của tỉnh, nơi đây từng là cứ điểm quân sự quan trọng trong chiến dịch Xuân - Hè 1972. Đặc biệt, đêm mùng 4, rạng sáng 5.11.1972, tiểu đoàn Đ30 đã anh dũng đánh cứ điểm núi Một, tiêu diệt và phá hủy nhiều sinh lực địch, góp phần vào thắng lợi chung của quân và dân ta trên chiến trường Bình Định.

Đứng trước giữa nhiệm vụ bảo đảm an toàn đô thị và bảo tồn di tích, nhiều chuyên gia cũng như cơ quan nghiên cứu đã đưa ra các góc nhìn đa chiều. Viện Địa công nghệ và Môi trường (Tổng hội Địa chất Việt Nam) kiến nghị xem xét phương án giữ lại địa hình núi, di dời có chọn lọc các hộ dân ở vùng có nguy cơ cao, kết hợp cải tạo thành công viên. Theo kết quả khảo sát, nguy cơ sạt lở tập trung chủ yếu ở vành chân núi, nơi sườn núi bị cắt xẻ để xây dựng nhà ở. Nước mưa là tác nhân kích hoạt chính, tiềm ẩn nguy cơ ảnh hưởng đến hàng chục hộ dân sống sát chân núi. Tuy nhiên, Viện Địa công nghệ và Môi trường cũng nhấn mạnh việc giữ lại địa hình không có nghĩa là buông lơi không can thiệp, bởi nếu để mặc tình trạng mưa cực đoan và lấn chiếm, cắt chân núi, nguy cơ sạt lở sẽ ngày càng gia tăng.

Góc nhìn về pháp lý di tích, TS Đinh Bá Hòa, nguyên Giám đốc Bảo tàng Bình Định cho biết: Đối với địa danh như núi Một đã nằm trong danh mục kiểm kê di tích của tỉnh thì vẫn được gọi là di tích. Điểm khác biệt duy nhất là di tích này chưa hoàn thành hồ sơ để chính thức xếp hạng (ở cấp tỉnh hay cấp quốc gia). Trường hợp di tích được xác định không thuộc danh mục trọng điểm hoặc không có cấu trúc hình thể rõ ràng bị tác động nghiêm trọng, Chủ tịch UBND tỉnh có thể xem xét, cân nhắc các phương án điều chỉnh quy hoạch hoặc đưa di tích núi Một ra khỏi danh mục, nếu thấy không còn phù hợp. ■

Làm sâu đậm nhiều chương trình công nghiệp văn hóa và sáng tạo

● SƠN THÙY

TP Huế sẽ bố trí quỹ đất để triển khai các không gian phát triển công nghiệp văn hóa, đồng thời định hướng các chương trình lễ hội, văn hóa trở thành thương hiệu sở hữu trí tuệ (IP) được tổ chức định kỳ từ năm 2027.

Những năm qua, nhiều hoạt động, sự kiện nghệ thuật đặc sắc gắn với Festival Huế được tổ chức tạo sức lan tỏa đến công chúng. Song nhiều bất cập cũng đã được các doanh nghiệp du lịch chỉ ra khi công tác quảng bá các chương trình chính của Festival thường cận ngày, điều này gây khó khăn cho các đơn vị lữ hành trong việc thu hút dòng khách quốc tế.

Lễ hội Ánh sáng quốc tế Huế 2027 sẽ được tổ chức trên không gian sông Hương Ảnh: BTC

Có ít nhất 5 lễ hội, chương trình "đinh"

Từ thực tế này, ông Trần Hữu Thùy Giang, Phó Chủ tịch UBND TP Huế cũng thừa nhận và cho biết, từ 2027 những chương trình chính của Festival Huế và các lễ hội lớn sẽ được thông báo sớm. Hiện TP Huế đã định hình các chương trình quy mô lớn từ nay đến năm 2030; trong đó năm 2027 có ít nhất năm lễ hội, chương trình có quy mô, được tổ chức vào các thời điểm phù hợp, làm điểm nhấn cho từng quý.

Phó Chủ tịch UBND TP Huế Trần Hữu Thùy Giang cũng cho biết, các chương trình chính này sẽ được duy trì và tổ chức định kỳ hằng năm trong thời gian tiếp theo. Trong đó, có ba chương trình công nghiệp văn hóa, sáng tạo được tổ chức theo định hướng trở thành IP (*Intellectual Property, thương hiệu* sở hữu trí tuệ) cho Huế, gồm: Chương trình truyền hình thực tế sáng tạo đa quốc gia The Huế Creators; Tuần lễ Âm nhạc quốc tế Huế Wonderverse (đã được tổ chức thành công từ năm 2026); Lễ hội Ánh sáng quốc tế. Cùng với đó, các hoạt động, sự kiện của Festival Huế cũng tiếp tục được đổi mới, nâng cấp, phù hợp với xu thế bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa Cố đô trong dòng chảy thời đại.

Chương trình truyền hình thực tế sáng tạo đa quốc gia The Huế Creators mùa đầu tiên năm 2027 dự kiến có quy mô tham gia của các nghệ sĩ, nhà sáng tạo đến từ năm quốc gia gồm Việt Nam, Thái Lan, Hàn Quốc, Singapore và Indonesia. Ông Nguyễn Thành Trí, đại diện The Stars, đơn vị sản xuất chương trình cho biết: Chương trình lấy văn hóa, di sản và con người Huế làm nguồn cảm hứng, kỳ vọng kết nối các nhà sáng tạo trong nước và quốc tế với nghệ nhân, cộng đồng địa phương, góp phần thúc đẩy kinh tế sáng tạo. The Huế Creators sẽ được sáng tạo xoay quanh các chủ đề nội dung: Lễ, Âm, Vị, Nghề và Huế hôm nay. Qua đó, các nhà sáng tạo có cơ hội tiếp cận thế giới nghi thức, kiến trúc, cổ phục, mỹ học cung đình; khám phá Nhã nhạc cung đình, Ca Huế và âm nhạc truyền thống; tìm hiểu chiều sâu ẩm thực Huế; trải nghiệm các làng nghề, kỹ thuật chế tác truyền thống và từng bước đưa những ý tưởng sáng tạo vào đời sống đương đại.

Ngoài ra, Lễ hội Ánh sáng quốc tế Huế 2027 cũng là một trong những điểm nhấn của công nghiệp văn hóa và sáng tạo. Không gian cảnh quan sông Hương sẽ được khai thác làm sân khấu trình diễn nghệ thuật độc đáo: Mặt nước được sử dụng làm màn chiếu trình diễn ánh sáng trên màn nước, không gian bầu trời là sẽ có drone show (trình diễn ánh sáng bằng thiết bị bay không người lái). Chương trình diễn ra vào tháng 6, kỳ vọng sẽ phát huy giá trị cảnh quan và di sản Huế, thúc đẩy kinh tế đêm và các hoạt động du lịch tại địa phương.

Định hình các không gian công nghiệp văn hóa

Vừa qua, lãnh đạo UBND TP Huế đã khảo sát đồn Mang Cá, khu vực từng giữ vai trò quan trọng trong hệ thống phòng thủ Kinh thành Huế dưới triều Nguyễn, để xem xét định hướng xây dựng không gian công nghiệp văn hóa. Sau khi thực hiện dự án di dời, giải phóng mặt bằng khu vực I di tích Kinh thành Huế, đồn Mang Cá được bàn giao cho quận Phú Xuân, nay là phường Phú Xuân làm trụ sở hành chính. Hiện nay khu vực này còn khoảng 10 hộ dân chưa bàn giao mặt bằng, chính quyền địa phương đang đẩy nhanh tiến độ để di dời dân cư khỏi khu vực 1 di tích.

Khu vực đồn Mang Cá ở phía Đông Bắc của Kinh thành Huế được định hướng phát triển cụm công nghiệp văn hóa Ảnh: VT

Theo định hướng của UBND TP Huế, sẽ kêu gọi đầu tư xây dựng cụm công nghiệp văn hóa tại đồn Mang Cá (gồm cả Mang Cá lớn và Mang Cá nhỏ) với việc tổ chức các hoạt động biểu diễn, sáng tạo, dịch vụ…, đồng thời kết nối với tuyến du lịch đường sông. Qua kiểm tra thực địa, ông Lê Trí Thanh, Chủ tịch UBND TP Huế yêu cầu các đơn vị làm rõ định hướng, loại hình và sản phẩm của cụm công nghiệp văn hóa, bảo đảm gắn với công nghiệp biểu diễn, văn hóa, nghệ thuật và du lịch đường sông. Các phương án phải chứng minh tính khả thi và hiệu quả khai thác.

Ngoài ra, tại khu vực sân khấu và không gian cộng đồng phía sau Bia Quốc Học, TP Huế cũng định hướng tổ chức các chương trình biểu diễn nghệ thuật, sân khấu ban đêm. Chủ tịch UBND TP Huế yêu cầu địa phương, Sở, ngành liên quan đẩy nhanh chỉnh trang đô thị và hoàn thiện phương án khai thác không gian hai bên sông Đông Ba và vùng lân cận, kết hợp dịch vụ ẩm thực, hoạt động thương mại nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế đêm. Trước mắt, cần tập trung các tuyến phố Bạch Đằng, Huỳnh Thúc Kháng, phấn đấu triển khai một số hạng mục đủ điều kiện trước Tết Nguyên đán.

Theo Phó Chủ tịch UBND TP Huế Trần Hữu Thùy Giang, vào ngày Văn hóa Việt Nam 24.11 tới, Huế sẽ phối hợp với doanh nghiệp khởi công một công trình dự án Đổi mới sáng tạo và công nghiệp văn hóa tại khu A, khu đô thị An Vân Dương. Ngay sau đó, thành phố sẽ công bố đề án về phát triển công nghiệp văn hóa của Huế, công bố các khu đất kêu gọi đầu tư khai thác văn hóa và dịch vụ du lịch đi kèm. Ngoài ra, tại công viên "Hà Nội - Huế - TP Hồ Chí Minh" trên trục đường Võ Nguyên Giáp cũng sẽ được đầu tư các thiết chế phục vụ các hoạt động văn hóa, dịch vụ du lịch. TP Huế định hướng có thiết chế văn hóa quy mô với khu may đo, trình diễn áo dài, nhà hàng ẩm thực cung đình và đặc sản Huế, không gian sân khấu biểu diễn, khu sáng tạo văn hóa… ■

Lần đầu tiên có Từ điển dữ liệu về phát triển đô thị

Lần đầu tiên Bộ Xây dựng ban hành Từ điển dữ liệu Cơ sở dữ liệu về phát triển đô thị phiên bản 1.0 gồm 286 mã từ vựng chuyên ngành, đồng thời quy định nguyên tắc quản lý, chia sẻ và bảo vệ dữ liệu. Quyết định số 1887/QĐ-BXD về Từ điển dữ liệu Cơ sở dữ liệu về phát triển đô thị (phiên bản 1.0) do Bộ Xây dựng ban hành và giao Cục Phát triển đô thị làm đầu mối duy trì, cập nhật từ điển.

Việc chuẩn hóa dữ liệu phát triển đô thị là một trong những bước cụ thể nhằm xây dựng nền tảng dữ liệu phục vụ chuyển đổi số ngành xây dựng, phù hợp với định hướng tại Nghị quyết 57-NQ/TW của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Động thái này gắn với yêu cầu tại Nghị quyết 57-NQ/TW, trong đó xác định dữ liệu là một trong những nội dung trọng tâm, cốt lõi của chuyển đổi số quốc gia. Nghị quyết 57 đặt mục tiêu hoàn thành xây dựng, kết nối, chia sẻ đồng bộ các cơ sở dữ liệu quốc gia và cơ sở dữ liệu ngành; đồng thời khai thác hiệu quả tài nguyên số, dữ liệu số.

Theo đó, tại Quyết định số 1887, Bộ Xây dựng giao Cục Phát triển đô thị có trách nhiệm tiếp nhận, thẩm định đề xuất sửa đổi, bổ sung; phối hợp Trung tâm Công nghệ thông tin đánh giá tác động đến mô hình dữ liệu; trình ban hành phiên bản mới kèm nhật ký thay đổi. Cục cũng thực hiện công bố từ điển trên nền tảng chia sẻ dữ liệu của Bộ Xây dựng và gửi Trung tâm Dữ liệu quốc gia theo hướng dẫn của Bộ. Sở Xây dựng các tỉnh, thành phố và UBND cấp xã có trách nhiệm áp dụng từ điển khi tạo lập, cập nhật dữ liệu vào Cơ sở dữ liệu về phát triển đô thị. Các vướng mắc trong quá trình sử dụng được phản ánh về Cục Phát triển đô thị và Bộ Xây dựng để tổng hợp, xử lý.

Theo Thứ trưởng Bộ Xây dựng Nguyễn Tường Văn, một nguyên tắc xuyên suốt là mã từ vựng, mã danh mục đã ban hành không được thay đổi hoặc tái sử dụng. Các từ vựng, danh mục bổ sung được đánh số tiếp theo; từ vựng bị bãi bỏ vẫn giữ nguyên mã nhưng chuyển sang trạng thái "Hết hiệu lực". Từ điển được rà soát, cập nhật khi văn bản quy phạm pháp luật liên quan được sửa đổi, bổ sung hoặc thay thế. Danh mục từ vựng chuyên ngành phát triển đô thị gồm 286 mã, quy định cụ thể định nghĩa, ngữ cảnh sử dụng, kiểu dữ liệu, đơn vị tính hoặc định dạng, danh mục tham chiếu và mức độ bắt buộc của từng trường dữ liệu…

P.V

Tạo đột phá thể chế đưa du lịch trở thành kinh tế mũi nhọn

● THU SÂM – XUÂN TRƯỜNG

Dự thảo Nghị quyết của Quốc hội về một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển du lịch Việt Nam được chờ đợi khi được Quốc hội thông qua tại kỳ họp này sẽ tạo đột phá về thể chế, tháo gỡ những điểm nghẽn, khơi thông và huy động hiệu quả các nguồn lực, đưa du lịch thực sự trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, đóng góp ngày càng lớn vào tăng trưởng đất nước.

Tại Kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa XVI, sau khi Quốc hội nghe Tờ trình tóm tắt, Báo cáo tóm tắt thẩm tra và thảo luận ở Tổ về dự án Nghị quyết của Quốc hội về một số cơ chế, chính sách đặc thù phát triển du lịch Việt Nam vào ngày 7.11, Quốc hội sẽ tiến hành thảo luận ở hội trường vào hôm nay 11.11 và tiến hành biểu quyết thông qua Nghị quyết vào ngày 21.11.

Tháo gỡ các điểm nghẽn trong phát triển du lịch

Dự thảo Nghị quyết được xây dựng trên cơ sở quán triệt, cụ thể hóa các quan điểm, mục tiêu của Nghị quyết số 26-NQ/TW của Bộ Chính trị, tập trung vào những chính sách then chốt thuộc thẩm quyền của Quốc hội nhằm tháo gỡ các điểm nghẽn trong phát triển du lịch.

Trọng tâm là hình thành các cơ chế, chính sách mang tính đột phá để khơi thông, sử dụng hiệu quả mọi nguồn lực, thúc đẩy du lịch phát triển mạnh mẽ, khẳng định vị thế ngành kinh tế mũi nhọn, trở thành động lực tăng trưởng mới của đất nước, góp phần thực hiện mục tiêu tăng trưởng hai con số. Cùng với yêu cầu về tăng trưởng, dự thảo Nghị quyết hướng tới phát triển du lịch Việt Nam theo hướng chất lượng cao, thông minh, xanh, sáng tạo, giàu bản sắc văn hóa, có giá trị gia tăng cao và đủ năng lực cạnh tranh trong khu vực cũng như trên trường quốc tế. Việc xây dựng các chính sách đồng thời bảo đảm nguyên tắc không nhắc lại những cơ chế, chính sách đã được quy định trong hệ thống pháp luật hiện hành.

Dự thảo Nghị quyết sau khi được tiếp thu, chỉnh lý gồm 14 điều với 7 nhóm chính sách cụ thể: Thứ nhất, ưu đãi, hỗ trợ đầu tư đối với dự án du lịch; thứ hai, hỗ trợ phát triển doanh nghiệp và liên kết cộng đồng trong hoạt động du lịch; thứ ba, hỗ trợ các mô hình kinh doanh du lịch mới có sự tham gia của cộng đồng dân cư, kinh doanh trên nền tảng số, tổ hợp du lịch giải trí, văn hóa, thể thao kết hợp du lịch với chăm sóc sức khỏe, ứng dụng khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số, chuyển đổi xanh; thứ tư, thử nghiệm có kiểm soát một số mô hình hoạt động kinh doanh du lịch; thứ năm, hỗ trợ phát triển nhân lực du lịch; thứ sáu, thị thực đặc biệt, tạo thuận lợi nhập cảnh, xuất cảnh, cư trú đối với khách du lịch quốc tế; thứ bảy, hỗ trợ từ ngân sách nhà nước cho phát triển du lịch.

Theo Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội Nguyễn Đắc Vinh, Ủy ban tán thành với sự cần thiết ban hành Nghị quyết theo trình tự, thủ tục rút gọn nhằm kịp thời thể chế hóa và triển khai Nghị quyết số 26. Hồ sơ bảo đảm đầy đủ theo quy định. Dự thảo Nghị quyết phù hợp với Hiến pháp, tương thích với điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên; bám sát các chủ trương, định hướng lớn của Nghị quyết số 26. Dự thảo Nghị quyết không quy định các thủ tục hành chính; cơ bản bảo đảm các quy định về bình đẳng giới, chính sách dân tộc.

"Ủy ban tán thành việc ban hành một số cơ chế, chính sách đặc thù thuộc thẩm quyền của Quốc hội mà chưa được luật quy định hoặc đã quy định nhưng chưa đủ mạnh để tạo động lực thúc đẩy phát triển du lịch; tập trung vào các dự án có khả năng dẫn dắt, lan tỏa, thúc đẩy du lịch phát triển đột phá tại các địa bàn theo định hướng phát triển", Chủ nhiệm Nguyễn Đắc Vinh cho biết.

Bảo đảm tính trọng tâm, trọng điểm

Theo Phó Thủ tướng Chính phủ Phạm Thị Thanh Trà, đây là nghị quyết có tính bao trùm, sâu sắc, toàn diện và có trọng tâm, trọng điểm, xác định những mục tiêu và định hướng quan trọng nhằm đưa du lịch đóng góp ngày càng lớn vào tăng trưởng kinh tế đất nước đến năm 2030, tầm nhìn năm 2045. Tuy nhiên, theo Phó Thủ tướng, thời gian từ nay đến năm 2030 không còn nhiều, trong khi các mục tiêu đặt ra rất thách thức. Việt Nam phấn đấu đưa du lịch đóng góp từ 10-12% GDP; phát triển mạnh 3 cực tăng trưởng du lịch Hà Nội, TP.HCM, Đà Nẵng, 10 trung tâm du lịch trọng điểm, 20 khu du lịch quốc gia, 15 tập đoàn, tổng công ty du lịch có thương hiệu mạnh và sức cạnh tranh quốc tế; phấn đấu đón 45-50 triệu lượt khách quốc tế...

Phó Thủ tướng cũng chỉ ra những điểm nghẽn trong năng lực cạnh tranh của du lịch Việt Nam khi nhiều chỉ số vẫn ở thứ hạng thấp. Từ yêu cầu thực tiễn, Chính phủ xác định việc xây dựng chính sách phải bám sát, quán triệt sâu sắc, toàn diện Nghị quyết số 26. Trên cơ sở chủ trương, định hướng của Nghị quyết số 26, Chính phủ đề xuất Quốc hội ban hành Nghị quyết với 7 nhóm cơ chế, chính sách thuộc thẩm quyền của Quốc hội, bảo đảm tính trọng tâm, trọng điểm, không dàn trải, cào bằng; các chính sách còn lại thuộc thẩm quyền sẽ do Chính phủ quy định.

Dự thảo Nghị quyết khi được Quốc hội thông qua được chờ đợi sẽ tạo đột phá về chính sách đưa du lịch Việt Nam phát triển như kỳ vọng Ảnh: L.HOÀNG

Đánh giá cao Chính phủ và cơ quan chủ trì soạn thảo đã chuẩn bị dự thảo Nghị quyết công phu trong thời gian ngắn, đại biểu Đỗ Đức Hồng Hà ghi nhận tinh thần cầu thị, tiếp thu, giải trình thấu đáo các ý kiến đóng góp, cũng như chất lượng báo cáo thẩm tra của Ủy ban Văn hóa và Xã hội. Đại biểu đặc biệt đánh giá cao tinh thần kiến tạo, phản ứng chính sách linh hoạt, nhạy bén khi dự thảo đề xuất các giải pháp tài chính tại Điều 7 nhằm kích cầu du lịch, hỗ trợ doanh nghiệp vận tải hàng không mở đường bay mới và thúc đẩy tiêu thụ sản phẩm thuộc Chương trình Mỗi xã một sản phẩm.

Tuy nhiên, theo đại biểu, việc giao Hội đồng nhân dân cấp tỉnh tự quy định mức hỗ trợ tài chính trực tiếp mà chưa có khung kiểm soát chung từ Trung ương, có thể dẫn đến cạnh tranh chính sách không lành mạnh giữa các địa phương, phân tán nguồn lực ngân sách và tạo nguy cơ bất bình đẳng trong môi trường kinh doanh. Để khắc phục, đại biểu đề nghị bổ sung quy định giao Chính phủ ban hành khung tiêu chí, điều kiện, nguyên tắc công khai, minh bạch và mức trần hỗ trợ tài chính, làm căn cứ để các địa phương triển khai thống nhất, bảo đảm hiệu quả sử dụng ngân sách nhà nước.

Góp ý vào dự thảo, đại biểu Tạ Đình Thi cơ bản nhất trí với sự cần thiết ban hành Nghị quyết, đánh giá dự thảo đã kịp thời thể chế hóa các chủ trương của Đảng về đổi mới, tạo đột phá cho những ngành kinh tế mũi nhọn. Đại biểu đề nghị nghiên cứu bổ sung một chương hoặc điều khoản riêng với những cơ chế đặc thù cho du lịch biển, đảo. Theo đại biểu, tiềm năng du lịch biển Việt Nam không chỉ giới hạn ở nghỉ dưỡng mà còn bao gồm du lịch di sản, du lịch tàu biển, thể thao biển, du lịch sinh thái gắn với hệ sinh thái biển.

Từ thực tiễn đó, đại biểu đề xuất cho phép thí điểm cơ chế thử nghiệm có kiểm soát đối với các tổ hợp du lịch biển quy mô lớn, hoạt động 24/7, kinh tế đêm trên biển và du lịch tàu biển quốc tế. Đồng thời, nghiên cứu chính sách thị thực đặc thù cho khách du lịch tàu biển, khách lưu trú dài ngày tại các đảo, đặc khu du lịch biển; bổ sung ưu đãi về thuế, tiền thuê đất đối với các dự án du lịch sinh thái biển và du lịch cộng đồng. ■

Quy hoạch chung Cao nguyên Sìn Hồ và Ô Quy Hồ

Sở VHTTDL tỉnh Lai Châu vừa công bố Quy hoạch chung Khu du lịch Quốc gia Cao nguyên Sìn Hồ và Khu du lịch Quốc gia Ô Quy Hồ

Theo quy hoạch, Khu du lịch Quốc gia Cao nguyên Sìn Hồ có tổng diện tích tự nhiên 24.907,88ha, bao gồm toàn bộ địa phận xã Sìn Hồ và một phần các xã Hồng Thu, Tủa Sín Chải. Mục tiêu đặt ra là xây dựng Cao nguyên Sìn Hồ trở thành khu du lịch quốc gia xanh, bền vững, lấy du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng cao nguyên, văn hóa cộng đồng, du lịch mạo hiểm và chăm sóc sức khỏe gắn với Sâm Lai Châu cùng các loại dược liệu bản địa làm hướng phát triển trọng tâm. Đồng thời, duy trì và hoàn thiện đô thị Sìn Hồ đạt tiêu chí đô thị loại III.

Đối với Khu du lịch Quốc gia Ô Quy Hồ, quy hoạch có tổng diện tích 8.800ha, bao gồm một phần diện tích xã Bình Lư (8.275ha) và xã Tả Lèng (525ha). Ô Quy Hồ được định hướng phát triển thành khu du lịch quốc gia với các sản phẩm chủ đạo gồm du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng núi cao, khám phá thiên nhiên, thể thao mạo hiểm và du lịch cộng đồng. Phát triển du lịch gắn chặt với bảo tồn cảnh quan thiên nhiên, hệ sinh thái rừng, đa dạng sinh học và bản sắc văn hóa bản địa; phấn đấu hoàn thiện các tiêu chí công nhận Khu du lịch Quốc gia trước năm 2045.

Quy hoạch hai Khu du lịch Quốc gia Cao nguyên Sìn Hồ và Ô Quy Hồ đến năm 2050 được kỳ vọng tạo động lực thu hút đầu tư, phát huy lợi thế cảnh quan, khí hậu và bản sắc văn hóa, từng bước đưa Lai Châu trở thành điểm đến du lịch hấp dẫn của vùng Tây Bắc.

L.HƯƠNG

Đưa văn hóa trở thành nguồn lực phát triển

● THẢO NGUYÊN

Từ việc khai thác không gian biệt thự cổ ở phường Cửa Nam (Hà Nội) để tổ chức các hoạt động nghệ thuật, kết nối di sản với công nghệ số, đến nỗ lực phát huy giá trị Hát Xoan, hình thành hệ sinh thái du lịch văn hóa tại Phú Thọ, những cách làm cụ thể ở địa phương đang cho thấy hướng chuyển động từ bảo tồn sang phát huy giá trị văn hóa.

Từ những mô hình ở địa phương…

Tại Hà Nội, phường Cửa Nam đang thử nghiệm cách tiếp cận di sản theo hướng kết hợp giữa không gian văn hóa truyền thống, nghệ thuật đương đại và công nghệ số. Trong chuỗi hoạt động "Salon âm nhạc thính phòng - Tiếng vọng di sản" được tổ chức định kỳ hằng tháng, một không gian biệt thự mang dấu ấn lịch sử được lựa chọn làm địa điểm tổ chức chương trình với sự tham gia của các nhạc sĩ nổi tiếng. Không chỉ là một hoạt động biểu diễn nghệ thuật, chương trình còn đặt ra cách thức khai thác những giá trị kiến trúc, lịch sử của đô thị để hình thành sản phẩm văn hóa có sức hấp dẫn với công chúng.

Theo Phó Chủ tịch UBND phường Cửa Nam Trịnh Ngọc Trâm, chương trình hướng tới phát huy giá trị di sản văn hóa, lan tỏa tình yêu Hà Nội, đồng thời thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hóa gắn với chuyển đổi số trên địa bàn. Điểm đáng chú ý là việc kết hợp không gian kiến trúc biệt thự với hình thức truyền thông trực tuyến trên các nền tảng số, qua đó mở rộng khả năng tiếp cận, nhất là với giới trẻ.

Từ một không gian kiến trúc có giá trị lịch sử, hoạt động nghệ thuật được tổ chức để tạo ra trải nghiệm văn hóa mới. Khi được kết nối với truyền thông số, không gian ấy không chỉ phục vụ một nhóm công chúng trực tiếp tham dự mà còn có khả năng lan tỏa rộng hơn. Phường Cửa Nam cũng định hướng nghiên cứu kết nối biểu diễn nghệ thuật, trải nghiệm di sản và truyền thông số với phát triển kinh tế đêm, từng bước tạo thêm sức sống cho các không gian văn hóa, thu hút sự tham gia của cộng đồng và các đơn vị sáng tạo.

Cách làm này gợi mở một hướng tiếp cận đáng chú ý: Di sản không chỉ được gìn giữ như những dấu tích của quá khứ, mà có thể trở thành chất liệu cho sáng tạo, tạo ra sản phẩm và dịch vụ văn hóa mới. Giá trị của một công trình kiến trúc không dừng ở việc bảo tồn hình thức vật thể, mà còn nằm ở khả năng tiếp tục hiện diện trong đời sống, trở thành nơi gặp gỡ, thưởng thức nghệ thuật và kết nối cộng đồng.

Ở Phú Thọ, câu chuyện phát huy giá trị di sản lại được đặt trong mối liên kết giữa văn hóa cội nguồn, du lịch và sinh kế địa phương. Hát Xoan và Tín ngưỡng thờ cúng Hùng Vương

Livestream "Ký ức Hà Nội - Những câu chuyện kể bằng âm nhạc" thuộc chương trình "Salon âm nhạc thính phòng - Tiếng vọng di sản" được tổ chức định kỳ hằng tháng Ảnh: H.G

– hai di sản được UNESCO ghi danh – không chỉ là những giá trị cần bảo vệ, trao truyền mà còn có khả năng tạo sức hút cho các hoạt động tham quan, trải nghiệm văn hóa. Lượng khách đến các điểm di sản ngày càng tăng đã tạo thêm điều kiện để nghệ nhân giới thiệu, quảng bá Hát Xoan, đồng thời tiếp thêm động lực cho những người thực hành di sản gìn giữ và trao truyền các giá trị truyền thống cho thế hệ trẻ.

Đáng chú ý, Phú Thọ không chỉ khai thác từng di sản riêng lẻ mà đang hướng tới kết nối Không gian văn hóa Hùng Vương, Hát Xoan với hệ thống lễ hội truyền thống, làng nghề, du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng và du lịch cộng đồng. Cùng với những giá trị văn hóa đặc sắc, địa phương có lợi thế về tài nguyên thiên nhiên và các điểm đến như Tam Đảo, Thanh Thủy, Vườn quốc gia Xuân Sơn, đồi chè Long Cốc, hồ Hòa Bình, Mai Châu, Kim Bôi. Việc kết nối các nguồn lực này mở ra khả năng hình thành chuỗi sản phẩm đa dạng, kéo dài thời gian lưu trú và gia tăng mức chi tiêu của du khách.

Theo Phó Giám đốc Sở VHTTDL Phú Thọ Vũ Thị Hoài Phương, thời gian tới, địa phương sẽ tiếp tục thu hút đầu tư phát triển các ngành công nghiệp văn hóa; đẩy mạnh ứng dụng khoa học, công nghệ và chuyển đổi số trong xây dựng thương hiệu, quảng bá du lịch; ưu tiên những sản phẩm có hàm lượng sáng tạo cao, số hóa dữ liệu di sản, ứng dụng công nghệ trong thuyết minh và trải nghiệm. Cùng với đó là đầu tư hạ tầng, hoàn thiện kết nối giao thông, nâng cao chất lượng dịch vụ lưu trú và phát triển các sản phẩm nghỉ dưỡng, sinh thái, cộng đồng.

Phú Thọ kết nối Không gian văn hóa Hùng Vương, Hát Xoan với hệ thống lễ hội truyền thống Ảnh: TRẦN HUẤN

…Đến hành động: Phát triển bằng văn hóa

Dù cách tiếp cận khác nhau, Cửa Nam (Hà Nội) và Phú Thọ đều cho thấy văn hóa đang được nhìn nhận như một nguồn lực phát triển. Nếu Cửa Nam kết nối di sản kiến trúc với nghệ thuật, sáng tạo và kinh tế đêm, thì Phú Thọ gắn di sản với du lịch, dịch vụ và sinh kế cộng đồng. Điều quan trọng là tìm được cách để các giá trị văn hóa tiếp tục hiện diện trong đời sống đương đại, mang lại lợi ích cho cộng đồng.

Việc triển khai Nghị quyết 80 có thể bắt đầu từ những việc cụ thể: Đưa không gian di sản vào hoạt động sáng tạo, tạo điều kiện để nghệ nhân trao truyền di sản, kết nối các điểm đến thành sản phẩm du lịch có chiều sâu. Tuy nhiên, những hoạt động này cần được đặt trong chiến lược dài hạn, có nguồn lực, cơ chế vận hành và sự tham gia thực chất của người dân.

Từ thực tiễn đó, PGS.TS Nguyễn Viết Chức, nguyên Phó Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa, Giáo dục, Thanh niên, Thiếu niên và Nhi đồng của Quốc hội, cho rằng điểm đột phá của Nghị quyết 80 là đã lượng hóa vai trò của văn hóa bằng những mục tiêu cụ thể. Các chỉ tiêu về phát triển công nghiệp văn hóa, số hóa di sản, xây dựng thương hiệu văn hóa quốc gia tạo cơ sở để kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện, thay vì chỉ dừng ở nhận thức.

Theo ông, một yêu cầu khác là huy động sức mạnh tổng lực của toàn xã hội. Nghị quyết 80 không thể chỉ trông chờ vào ngành Văn hóa hay các cơ quan chuyên môn, mà cần sự tham gia của cả hệ thống chính trị, các thành phần kinh tế và người dân. "Tổng lực", theo ông, không chỉ là nguồn lực vật chất mà còn bao gồm ý chí, tình cảm, trí lực và thể lực của toàn xã hội, từ cán bộ đến người dân, từ người trẻ đến người cao tuổi.

PGS.TS Nguyễn Viết Chức cũng nhấn mạnh vai trò của cá nhân sáng tạo. Tập thể có thể định hướng, nhưng những tác phẩm văn hóa, nghệ thuật có giá trị lớn thường mang dấu ấn tài năng cá nhân. Vì vậy, cần có cơ chế cởi mở để khuyến khích sáng tạo, đồng thời quan tâm đào tạo, đãi ngộ và lắng nghe đội ngũ trí thức, văn nghệ sĩ. Nhà nước giữ vai trò quản lý, định hướng, tạo môi trường, nhưng không thể thay thế sức sáng tạo của xã hội. Đây cũng là điều kiện để công nghiệp văn hóa phát triển thành một ngành kinh tế thực sự. Những mục tiêu về đóng góp GDP khó đạt được nếu thiếu đội ngũ sáng tạo có năng lực, doanh nghiệp đủ khả năng đầu tư, sản xuất, phân phối sản phẩm và một thị trường văn hóa chuyên nghiệp.

Từ những mô hình ở Cửa Nam, Phú Thọ và những vấn đề được PGS.TS Nguyễn Viết Chức đặt ra, có thể thấy triển khai Nghị quyết 80 đòi hỏi sự chuyển biến đồng bộ từ nhận thức đến cơ chế và hành động. Di sản cần được bảo tồn trong mối liên hệ với đời sống; công nghiệp văn hóa phải gắn với năng lực sáng tạo; đầu tư cần đi cùng chất lượng nhân lực và hiệu quả quản trị. Đặc biệt, người dân cần được xác định vừa là chủ thể sáng tạo, gìn giữ văn hóa, vừa là đối tượng thụ hưởng thành quả phát triển. Khi nghệ nhân có điều kiện trao truyền di sản, nghệ sĩ được khuyến khích sáng tạo, doanh nghiệp có cơ hội đầu tư và cộng đồng được hưởng lợi, văn hóa mới thực sự trở thành nền tảng và động lực phát triển.

Nghị quyết 80 mở ra cơ hội để văn hóa được đặt đúng vị trí trong chiến lược phát triển đất nước. Nhưng cơ hội chỉ trở thành hiện thực khi từng địa phương, từng ngành và mỗi chủ thể trong xã hội xác định được phần việc cụ thể của mình. Từ một không gian biệt thự được đánh thức bằng nghệ thuật ở Hà Nội đến những làn điệu Hát Xoan tiếp tục được trao truyền và kết nối với du lịch ở Phú Thọ, những chuyển động ấy, dù ở quy mô khác nhau, đều cho thấy một hướng đi: phát triển bằng văn hóa, lấy văn hóa làm nền tảng để tạo ra những giá trị bền vững cho hiện tại và tương lai. ■

XUNG QUANH BÀI *SỮNG SỜ KHI HIỆN VẬT BỊ "BỎ QUÊN" GIỮA HỒ NƯỚC:*

Chuyên gia khuyến cáo bảo tồn khẩn cấp thuyền cổ Bắc Ninh

● **LÂM SƠN – NGỌC TRUNG (thực hiện)**

"Hiện trường khai quật khảo cổ hiện nay chỉ lấp một phần cát và phủ bạt; bạt đã bong, hố biến thành ao lộ thiên đầy nước, thực vật và không thấy rào chắn hay biển báo. Như vậy là thiếu gần như toàn bộ các yếu tố cần thiết. Có thể nói, đây là trạng thái bỏ ngỏ, chưa phải giải pháp bảo tồn tại chỗ".

Hiện trường khai quật và bảo tồn tại chỗ thuyền cổ ở Bắc Ninh (ảnh chụp 3.11.2026) Ảnh: L.SƠN

TS Nguyễn Đức Thành, Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu Công nghiệp rừng, thành viên Ủy ban quốc tế về di sản Văn hóa dưới nước, Hội đồng di tích và di chỉ Quốc tế (ICOMOS/ICUCH), thành viên Hội đồng Khoa học và Công nghệ, Liên minh Di sản Văn hóa châu Á (ACHA), nhận định như trên.

Hư hại thường diễn ra âm thầm

Trao đổi với phóng viên *Văn Hóa* về vấn đề hiện trường khai quật khảo cổ thuyền cổ ở Bắc Ninh bị ngập nước lâu ngày, cấu kiện gỗ của hiện vật liệu có bị ảnh hưởng, TS Nguyễn Đức Thành cho biết:

Việc này có ảnh hưởng và sự ảnh hưởng đang theo chiều bất lợi. Bản thân "nước" không phải kẻ thù của gỗ khảo cổ. Thực tế cho thấy gỗ tồn tại được hàng trăm năm, thậm chí cả ngàn năm chính là nhờ nằm trong bùn sũng nước, thiếu oxy, tối và nhiệt độ ổn định. Điều đáng lo là môi trường hiện nay rất khác môi trường chôn vùi ban đầu, và có năm nhóm yếu tố chính tác động đến hiện vật như sau: Trước hết, nước ao có oxy hòa tan. Lớp nước nông, nắng nóng, có tảo và thực vật thủy sinh quang hợp. Oxy cho phép nấm mục mềm và vi khuẩn ăn mòn hoạt động mạnh trở lại, trong khi nếu ở môi trường yếm khí thì chúng gần như "ngủ đông". Thứ hai, nhiệt độ cao, dao động mạnh. Nước ao mùa hè ở Bắc Bộ có thể trên 35°C, làm tốc độ phân hủy sinh học tăng nhiều lần so với lớp đất ở sâu. Thứ ba, mực nước lên xuống theo mùa. Phần gỗ ở cao (mép mạn, đầu thanh ngang) có thể khô rồi ướt lặp lại. Với gỗ đã mủn, chu kỳ khô, ướt là nguy hiểm nhất: Gỗ co ngót không hồi phục, nứt tách và sụp cấu trúc tế bào. Bên cạnh đó, nước mưa có thể mang theo các tạp chất (ví dụ mưa axit) làm gia tăng tốc độ phá hủy gỗ.

TS Nguyễn Đức Thành (người thứ 2 từ trái qua) kiểm tra, đánh giá hiện trạng thuyền cổ tại Bắc Ninh tháng 3.2025

Một vấn đề nữa, nguy cơ từ thực vật, rễ cây và thực vật thủy sinh có thể xuyên vào phần gỗ mềm, tách các lớp gỗ. Và cuối cùng là tác động cơ học. Cát lấp không đều, bạt sụt và bùn trôi từ vách hố tạo tải trọng lệch lên mạn thuyền vốn đã yếu; vách đất bão hòa nước có thể trượt vào lòng hố. Gỗ khảo cổ ngâm nước lâu năm thường mất phần lớn cellulose và hemicellulose, giữ được hình dáng gần như chỉ nhờ nước lấp đầy các khoang tế bào. Nhìn bên ngoài có thể vẫn "nguyên vẹn" nhưng bên trong có thể mềm như bọt biển. Hư hại thường diễn ra âm thầm và chỉ lộ ra khi đã quá muộn.

● *Với hiện trường khai quật khảo cổ như hiện nay, theo ông, các bên liên quan đã đáp ứng được yêu cầu bảo tồn tại chỗ đối với thuyền cổ chưa?*

- Với thực tế hiện nay tại hiện trường khai quật khảo cổ, tôi thấy chưa đáp ứng yêu cầu đặt ra. Việc bảo tồn tại chỗ, hay lấp cát lại để bảo quản (reburial), là một giải pháp kỹ thuật có thiết kế, có kiểm soát chứ không đơn giản là "để nguyên đó". Một hố lấp để bảo tồn đúng chuẩn thường cần đáp ứng các yếu tố sau: Lớp vải địa kỹ thuật hoặc vật liệu trơ phủ sát bề mặt gỗ, để phân tách và thuận tiện khai quật lại sau này; Lớp cát hoặc trầm tích sạch, hạt mịn, chèn kín trong lòng và quanh thân thuyền để đỡ đều kết cấu; Lớp đất sét hoặc vật liệu ít thấm phía trên, hạn chế oxy và nước mặt thấm xuống; Giếng quan trắc theo dõi mực nước ngầm, oxy hòa tan, pH, nhiệt độ; có thể kèm mẫu gỗ đối chứng chôn cùng để định kỳ kiểm tra tốc độ suy thoái; Rào bảo vệ, biển báo, mốc định vị và đơn vị chịu trách nhiệm cụ thể.

Hiện trường khai quật khảo cổ hiện nay chỉ lấp một phần cát và phủ bạt; bạt đã bong, hố biến thành ao lộ thiên đầy nước, thực vật, không thấy rào chắn hay biển báo. Như vậy là thiếu gần như toàn bộ các yếu tố trên. Có thể nói, đây là trạng thái bỏ ngỏ, chưa phải giải pháp bảo tồn tại chỗ.

Khuyến cáo liên quan đến hoạt động bảo tồn khẩn cấp

● *Là một trong những chuyên gia bảo tồn di sản chất liệu gỗ, điều gì khiến ông lo lắng nhất đối với hiện vật thuyền cổ ở Bắc Ninh?*

- Trong lĩnh vực bảo tồn di sản văn hóa gỗ, cụ thể đối với hiện vật thuyền cổ tại Bắc Ninh hiện nay, chúng tôi nghĩ rằng sẽ xuất hiện các nguy cơ chính sau: Suy thoái không đảo ngược, nghĩa là gỗ đã mủn mà còn bị phân hủy thêm thì thông tin kỹ thuật bị mất vĩnh viễn như dấu vết mộng, chốt, kỹ thuật ghép ván, vết công cụ, vết cháy ở đuôi thuyền. Bề mặt gỗ bị ăn mòn thì những dấu vết này không phục hồi được.

Nguy cơ tiếp theo là "cứu sai cách". Nếu bơm cạn ao thật nhanh để "giải cứu" mà không có phương án giữ ẩm ngay, gỗ lộ ra nắng gió vài giờ đến vài ngày có thể nứt vỡ nặng hơn. Vì vậy, mọi can thiệp phải có kịch bản trước. Hợp chất sắt và lưu huỳnh: Gỗ chôn lâu trong bùn yếm khí thường tích tụ sulfide sắt. Khi gặp oxy, chúng có thể chuyển thành acid và muối kết tinh phá hoại gỗ từ bên trong (bài học từ tàu Vasa, Thụy Điển và tàu Mary Rose, Anh). Môi trường ao có oxy hiện nay rất có thể đã kích hoạt quá

> *Bảo tồn tại chỗ mà giới chuyên môn kiến nghị là một giải pháp chủ động, có kỹ thuật, có quan trắc và có trách nhiệm, không phải lấp tạm rồi để đó. Ảnh hiện trạng khu khai quật thuyền cổ cho thấy kiến nghị của giới chuyên môn mới được thực hiện ở mức "không di dời"; phần quan trọng nhất là thiết kế hố bảo tồn, quan trắc và bảo vệ thì hiện tại chưa thấy.*
>
> **(TS NGUYỄN ĐỨC THÀNH)**

trình này. Kích thước quá lớn so với năng lực xử lý trong nước. Hai thân dài trên 16m. Việt Nam hiện chưa có hệ thống ngâm tẩm hay sấy đông khô chân không đủ lớn cho hiện vật cỡ này. Nếu không chuẩn bị từ bây giờ thì khi cần di dời sẽ rất bị động. Nguy cơ nữa là mất kiểm soát hiện trường. Không rào, không biển báo thì có nguy cơ bị xâm hại dù do vô tình hay cố ý.

● *Những nguy cơ này có thể đã, đang hiện rõ. Vậy ông đưa ra những khuyến cáo gì đối với cơ quan chức năng và chính quyền địa phương?*

- Theo tôi có ba nhóm khuyến cáo liên quan đến hoạt động bảo tồn khẩn cấp tại hiện trường khai quật thuyền cổ ở Bắc Ninh. Thứ nhất về định hướng bảo tồn khẩn cấp: Giao rõ đơn vị chịu trách nhiệm quản lý hiện trường (Sở VHTTDL, Ban quản lý di tích hoặc UBND phường); có người, có kinh phí, có lịch kiểm tra. Rào chắn, cắm biển, lắp camera (nếu có thể). Khảo sát nhanh, không làm xáo trộn: Đo mực nước, nhiệt độ, oxy hòa tan, pH. Tuyệt đối không bơm cạn đột ngột. Nếu phải hạ nước, phải làm từ từ, che nắng, phun ẩm liên tục, chuẩn bị sẵn vật liệu phủ ẩm (vải địa kỹ thuật, bao tải ướt, màng PE).

Thứ hai về định hướng bảo tồn tạm thời: Thiết kế và thi công lấp cát bảo tồn đúng chuẩn: Hạ nước có kiểm soát, dọn thực vật và bạt cũ, phủ vải địa kỹ thuật, chèn cát sạch đỡ kết cấu, phủ lớp sét hạn chế oxy, làm rãnh thoát nước mặt. Phương án thay thế: Làm mái che cố định và giữ thuyền trong bể nước được kiểm soát. Công việc này tuy tốn kém hơn nhưng thuận tiện cho các nghiên cứu tiếp theo. Lắp giếng quan trắc và chôn mẫu gỗ đối chứng; đọc số liệu định kỳ (ví dụ 1 tháng/lần). Số hóa toàn bộ hiện trạng bằng chụp ảnh đo đạc (photogrammetry) hoặc quét laser 3D trước khi lấp, "bảo tồn bằng tư liệu", đề phòng trường hợp xấu nhất.

Thứ ba về định hướng bảo tồn trị liệu lâu dài: Lấy mẫu phân tích ở vị trí ít quan trọng: Định loài gỗ chi tiết cho toàn bộ cấu kiện tàu, hàm lượng nước tối đa, mật độ gỗ, hàm lượng sắt và lưu huỳnh, niên đại C14 hoặc vòng gỗ. Đây là cơ sở bắt buộc trước mọi quyết định bảo tồn. Đánh giá hai kịch bản dựa trên số liệu, quy hoạch và kinh phí: Giữ tại chỗ lâu dài dưới lớp lấp bảo tồn có quan trắc, kết hợp nhà trưng bày, diễn giải và bản phục dựng phía trên. Đây là phương án ít rủi ro nhất cho hiện vật. Trục vớt và xử lý trị liệu: Tháo dỡ theo cấu kiện có đánh số; ngâm tẩm PEG hai giai đoạn (PEG phân tử lượng thấp thấm sâu, sau đó PEG phân tử lượng cao gia cố bề mặt); sấy đông khô chân không hoặc làm khô có kiểm soát. Có thể xem xét vật liệu thay thế như trehalose. Quá trình thường kéo dài 5-15 năm, cần bể ngâm, thiết bị chuyên dụng và không gian trưng bày kiểm soát nhiệt ẩm. Ngoài ra cần hợp tác quốc tế với các trung tâm có kinh nghiệm xử lý tàu gỗ lớn (Nhật Bản, Trung Quốc, Hà Lan, Thụy Điển) để đào tạo, tư vấn và hỗ trợ thiết bị.

● *Xin cảm ơn ông!* ■

24-11 NGÀY VĂN HÓA VIỆT NAM

Ngập tràn sắc màu văn hóa, hướng đến Ngày Văn hóa Việt Nam

● **HUY AN**

Trong suốt tháng 11.2026, Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam (Đồng Mô, Đoài Phương, Hà Nội) trở thành điểm hẹn văn hóa hấp dẫn với chuỗi hoạt động mang chủ đề "Đại đoàn kết - Cội nguồn dân tộc".

Nhiều hoạt động văn hóa diễn ra tại Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam gắn với Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc năm 2026

Tâm điểm của chuỗi sự kiện là các chương trình đặc sắc nhân dịp Ngày Văn hóa Việt Nam gắn với Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc năm 2026, góp phần tôn vinh các giá trị di sản, tái hiện nghi lễ truyền thống và thắt chặt tình đoàn kết giữa các dân tộc anh em. Thông qua các chương trình giao lưu, trình diễn nghệ thuật, tái hiện nghi lễ và trải nghiệm cộng đồng, các sự kiện mang đến không gian trải nghiệm di sản sinh động, tri ân nguồn cội, đồng thời quảng bá du lịch Việt Nam đến đông đảo công chúng trong và ngoài nước.

Điểm nhấn nổi bật nhất trong tháng là không gian hội tụ văn hóa quy mô lớn diễn ra từ ngày 13 - 15.11. Sự kiện do Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam phối hợp chặt chẽ với Sở VHTTDL Hà Nội cùng ngành văn hóa các tỉnh Khánh Hòa, Quảng Ngãi, Thanh Hóa và thành phố Quảng Ninh chuẩn bị bài bản về nhân lực, nội dung và kinh phí. Mở đầu cho đợt cao điểm này, sáng 14.11, tại Quảng trường Hùng Vương thuộc Khu Nghi lễ thờ Tổ, chương trình "Sắc màu văn hóa cộng đồng các dân tộc" diễn ra trang nghiêm với Lễ dâng hương hướng về Quốc Tổ của hơn 200 đồng bào các dân tộc. Ngay sau nghi lễ tâm linh, không gian Quảng trường bùng nổ với các chương trình giao lưu văn nghệ dân gian đặc sắc, nơi những giai điệu cồng chiêng Tây Nguyên cuộn trào hòa cùng âm hưởng nhạc tre nứa mộc mạc, mang lại cho du khách góc nhìn toàn diện về sự phong phú của di sản Việt.

Xuyên suốt hai ngày 14 - 15.11, người dân và du khách được hòa mình vào các lễ hội đặc sắc của từng dân tộc tiêu biểu. Tại Làng dân tộc Dao, các nghệ nhân Dao quần chẹt từ Hà Nội và Quảng Ninh tái hiện Lễ Sóng mun cầu an, kết hợp múa chuông, múa rùa và ngâm chân lá thuốc truyền thống. Quần thể tháp Chăm bừng sáng với chủ đề "Hoa đất tháp", tái hiện Lễ Rija Praong của đồng bào Chăm Bà-la-môn tỉnh Khánh Hòa và trình diễn kỹ nghệ chế tác gốm Bàu Trúc đã được UNESCO công nhận là di sản văn hóa phi vật thể. Tại không gian miền núi, tiếng khèn Mông tỉnh Thanh Hóa trong Lễ cúng cơm mới cùng nghi thức Lễ mở cửa kho lúa của dân tộc Rơ Măm tỉnh Quảng Ngãi mang đến những trải nghiệm chân thực, mới lạ.

Bên cạnh đó, tinh thần kết nối còn lan tỏa qua các ngày hội văn hóa chuyên đề phía Bắc, Nam Bộ và Tây Nguyên, nơi 16 nhóm cộng đồng tại Làng cùng gặp gỡ, giao lưu diễn xướng với các đoàn nghệ nhân địa phương. Tại Khu Nghi lễ thờ Tổ, không gian trưng bày "Cội nguồn di sản giữa lòng Thủ đô" ứng dụng công nghệ mã QR và nội dung số giúp du khách tra cứu thông tin tư liệu về 54 dân tộc. Đáng chú ý, Ngày hội "Đại đoàn kết toàn dân tộc" diễn ra ngày 18.11 tại Khu Nghi lễ thờ Tổ tiếp tục là dịp để các cộng đồng gặp gỡ, trình diễn kỹ năng thủ công và giao lưu văn hóa nghệ thuật. Song song với đợt cao điểm trên, các chương trình điểm nhấn theo tuần cũng tạo nên sức hút liên tục cho chuỗi sự kiện tháng 11. Mở màn vào ngày 1.11 và tiếp tục diễn ra trong các ngày 28, 29.11, chương trình "Sắc hương đại ngàn" tại Vườn tượng Tây Nguyên đưa du khách hòa mình vào không gian núi rừng qua thực cảnh "Vườn tượng kể chuyện", âm thanh cồng chiêng và sắc hoa dã quỳ. Trong các ngày 7 và 8.11, Làng dân tộc Thái sôi động với chương trình "Vũ điệu kết đoàn", nơi du khách cùng hòa mình vào tiếng chiêng Mường, tiếng khèn Mông và vòng xòe cộng đồng.

Vào ngày 15.11, tại quần thể chùa Khmer, Lễ dâng y Kathina, nghi lễ quan trọng của Phật giáo Nam tông, được tổ chức trang nghiêm từ 8h00 đến 15h00, giúp du khách cảm nhận không khí linh thiêng và tìm hiểu giá trị văn hóa tâm linh của đồng bào Khmer. Tiếp đó, từ ngày 21 - 24.11, chương trình dân ca dân vũ "Bài ca kết đoàn" tại Làng dân tộc Ê Đê mang đến cơ hội trải nghiệm đánh chiêng, múa xoang, chơi đàn đá và làm nghề thủ công. Đặc biệt, sáng 24.11, đồng bào Ê Đê tái hiện Lễ cúng nhà dài truyền thống, thể hiện ước vọng về sức khỏe, bình an và hạnh phúc…

Trong suốt chuỗi hoạt động từ ngày 13 - 15.11, 16 nhóm đồng bào đang hoạt động hằng ngày tại Làng tiếp tục giới thiệu, tái hiện những nét văn hóa trong đời sống cộng đồng, phong tục tập quán, nghi lễ, trang phục, dân ca, dân vũ, ẩm thực, nghề thủ công truyền thống và trò chơi dân gian. Với sự hội tụ của các cộng đồng dân tộc, nghệ nhân và những giá trị di sản đặc sắc từ nhiều vùng miền, chuỗi hoạt động không chỉ tạo nên không gian giao lưu văn hóa giàu bản sắc mà còn góp phần tăng cường sự hiểu biết, gắn kết giữa các dân tộc, khơi dậy niềm tự hào và trách nhiệm của mỗi người trong gìn giữ, trao truyền di sản văn hóa Việt Nam.

Thông qua các hoạt động hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam gắn với Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc năm 2026, Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam tiếp tục khẳng định vai trò là "Ngôi nhà chung" của cộng đồng 54 dân tộc; là nơi hội tụ, thực hành, bảo tồn và lan tỏa những giá trị văn hóa truyền thống, đồng thời kết nối văn hóa với du lịch, đưa di sản đến gần hơn với công chúng, đặc biệt là thế hệ trẻ. ■

Sân khấu vẫn thiếu chuyện hôm nay

● THANH MAI

Đời sống xã hội không ngừng biến đổi, mở ra nguồn chất liệu dồi dào cho sáng tạo sân khấu. Thế nhưng, những câu chuyện của hôm nay vẫn chưa hiện diện tương xứng trên sàn diễn. Sự thiếu vắng kịch bản đủ chiều sâu để khắc họa con người, phản ánh những mâu thuẫn, xung đột của thời đại đang đặt ra câu hỏi day dứt với giới nghề: Làm thế nào để sân khấu bắt nhịp với cuộc sống, tìm được tiếng nói nghệ thuật từ chính những gì đang diễn ra quanh mình?

Sân khấu cần những kịch bản đương đại để bắt nhịp với đời sống, phản ánh chân thực những chuyển động của xã hội hôm nay (Cảnh trong vở "Dây mơ rễ má" của Nhà hát Kịch Hà Nội)

Khoảng trống trên sàn diễn

Vừa qua, Liên hoan Sân khấu Hà Nội mở rộng lần thứ VII năm 2026 đã để lại nhiều dấu ấn trong hoạt động biểu diễn và nỗ lực sáng tạo của các đơn vị nghệ thuật. Tuy nhiên, đằng sau kết quả đạt được, sự thiếu vắng kịch bản phản ánh chân thực, sinh động đời sống đương đại vẫn là nỗi trăn trở kéo dài. Phó Chủ tịch Thường trực Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam, Chủ tịch Hội đồng thẩm định Liên hoan, nhà viết kịch, TS Nguyễn Đăng Chương nhận định, Liên hoan còn thiếu những tác phẩm phản ánh chân thực hình ảnh con người Thủ đô. "Phải chăng đội ngũ tác giả đang bế tắc, chưa lý giải được mâu thuẫn, xung đột của đời sống để xây dựng những câu chuyện kịch và nhân vật điển hình, mang vẻ đẹp lịch lãm của người Hà Nội hôm nay?", ông đặt vấn đề.

Hà Nội hôm nay không còn là Hà Nội của những khuôn mẫu cũ. Sự biến đổi của không gian đô thị kéo theo những chuyển động trong cấu trúc gia đình, lối sống, quan niệm và hệ giá trị con người. Những va đập giữa truyền thống và hiện đại, giữa khát vọng cá nhân và trách nhiệm cộng đồng, giữa những chuẩn mực đã định hình và lựa chọn mới… đều có thể trở thành chất liệu cho sân khấu. Vấn đề là, hiện thực phong phú ấy vẫn chưa được chuyển hóa thành những kịch bản có sức nặng.

Đây cũng là khoảng trống kéo dài của sân khấu Việt Nam. NSND Thanh Trầm, nguyên Chủ tịch Hội Nghệ sĩ Sân khấu Hà Nội từng thẳng thắn nhận định, sân khấu vẫn "chìm đắm" trong quá khứ, trong khi đời sống không ngừng biến đổi. Lịch sử, dã sử, dân gian, huyền thoại vốn là những nguồn mạch sáng tạo giàu giá trị, nhưng nếu chỉ tìm về quá khứ, sân khấu sẽ khó đối thoại với những vấn đề đang đặt ra trong hiện tại. Khi thiếu vắng câu chuyện của hôm nay, khán giả cũng khó tìm thấy câu chuyện của mình trên sàn diễn. Sân khấu vì thế không chỉ mất dần tính thời sự mà còn đứng trước nguy cơ xa rời mối quan tâm của công chúng.

Tuy nhiên, đưa đời sống lên sân khấu chưa đồng nghĩa với việc tạo ra tác phẩm có giá trị. Hiện thực chỉ thực sự trở thành chất liệu nghệ thuật khi người viết vượt qua lớp vỏ sự kiện để đi sâu vào số phận, tính cách, phát hiện những mâu thuẫn có thể phát triển thành xung đột kịch. Tác giả, đạo diễn Hoàng Thanh Du nhấn mạnh, ngoài chức năng giải trí, sân khấu còn góp phần định hướng ứng xử văn hóa, nuôi dưỡng tinh thần nhân văn trong các mối quan hệ giữa người với người. Bởi vậy, tính đương đại không thể chỉ nằm ở việc lựa chọn đề tài mới, mà phải thể hiện trong tư tưởng, cách tiếp cận và thông điệp của tác phẩm.

Đi sâu vào những đòi hỏi của sáng tác, đạo diễn, NSƯT Trịnh Quang Khanh cho rằng, viết kịch bản đương đại vừa dễ, vừa khó. Dễ bởi chất liệu có ngay trong những sự kiện, trải nghiệm và mối quan hệ thường nhật; khó bởi từ những gì mắt thấy, tai nghe đến một câu chuyện có sức lay động là cả quá trình chắt lọc, sáng tạo. Những mâu thuẫn ngoài đời, dù gay gắt đến đâu, cũng chưa mặc nhiên trở thành xung đột kịch. Người viết phải biết tổ chức tình huống, xây dựng nhân vật và tìm ra chiều sâu tư tưởng phía sau câu chuyện. Chính điều đó làm nên sự khác biệt giữa một tác phẩm chỉ dừng ở phản ánh đời sống với một tác phẩm khiến khán giả suy ngẫm, rung động và nhận ra những vấn đề của chính mình.

Muốn có kịch bản hay, phải bắt đầu từ đời sống

Để tìm thấy tiếng nói đương đại, sân khấu cần đổi mới cả cách tiếp cận hiện thực lẫn tư duy xây dựng nhân vật. Tác giả Nguyễn Thị Vân Kim bày tỏ, người viết phải gắn bó sâu sát với đời sống, tìm hiểu tâm tư, nguyện vọng và những mâu thuẫn nảy sinh trong các lĩnh vực xã hội để phát triển hành động, xung đột kịch. Nhân vật trung tâm của sân khấu hôm nay cũng không nhất thiết phải là những con người phi thường, mà có thể là những người bình dị với khát vọng, khiếm khuyết và những lựa chọn trong cuộc sống.

Từ cách nhìn ấy, việc mở rộng khai thác các vấn đề kinh tế, lao động, khát vọng lập nghiệp hay những xung đột đạo đức trong xã hội hiện đại sẽ giúp sân khấu có thêm những đề tài mới. Điều quan trọng là người viết phải phát hiện được những vấn đề có ý nghĩa đối với con người trong thời đại mình, thay vì chỉ dừng lại ở việc tái hiện những gì đang diễn ra.

Song, đổi mới tư duy sáng tác sẽ khó tạo chuyển biến bền vững nếu thiếu cơ chế đầu tư và lực lượng sáng tác kế cận. Theo TS Nguyễn Đăng Chương, cần quan tâm hơn đến việc đặt hàng kịch bản, tạo điều kiện để tác giả có đủ thời gian, tâm huyết khám phá đời sống, khắc phục tình trạng sáng tác và dàn dựng vội vàng. Cùng với đó, việc tổ chức các diễn đàn trao đổi chuyên môn, hỗ trợ kinh phí cho các đơn vị nghệ thuật, nhất là khu vực xã hội hóa, sẽ góp phần tạo môi trường thuận lợi cho những tác phẩm mới ra đời.

Đáng lo ngại hơn, lực lượng tác giả, đạo diễn, biên kịch trẻ đang thiếu hụt nghiêm trọng, thậm chí ở một số loại hình sân khấu đã đến mức "báo động đỏ". Thực tế ấy đòi hỏi công tác phát hiện, đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ kế cận phải được chú trọng hơn. Tạo điều kiện để người trẻ tiếp cận môi trường sáng tác chuyên nghiệp, tích lũy trải nghiệm thực tế và phát huy tư duy sáng tạo độc lập không chỉ giúp bổ sung lực lượng cầm bút mà còn mở đường cho những tiếng nói nghệ thuật mới, đáp ứng yêu cầu phản ánh đời sống đương đại.

Sân khấu không thể chỉ tìm sức sống trong những câu chuyện đã thuộc về quá khứ. Khi đời sống đang đổi thay từng ngày, điều công chúng chờ đợi là những tác phẩm đủ sức nói lên tâm tư, khát vọng và cả những day dứt của con người hôm nay. ■

Đưa di sản văn hóa lên phim bằng công nghệ AI

UBND tỉnh Cà Mau vừa trình HĐND tỉnh xem xét phân bổ hơn 175 tỉ đồng thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa năm 2026. Đáng chú ý, tỉnh đề xuất dành 1,5 tỉ đồng đầu tư thiết bị, phần mềm ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) để sản xuất phim ngắn quảng bá giá trị di sản văn hóa trên các nền tảng số.

Trong tổng nguồn vốn, hơn 119 tỉ đồng từ ngân sách Trung ương dành cho đầu tư công; hơn 56 tỉ đồng còn lại là kinh phí chi thường xuyên, gồm ngân sách Trung ương và vốn đối ứng của địa phương. Nguồn lực này tập trung nâng cấp thiết chế văn hóa, bảo tồn di tích và đẩy mạnh chuyển đổi số.

Đối với hoạt động văn hóa, nghệ thuật, Cà Mau dự kiến bố trí hơn 7 tỉ đồng đầu tư hệ thống âm thanh, ánh sáng, màn hình LED cho Nhà hát Cao Văn Lầu; 300 triệu đồng phục vụ chuyển đổi số sân khấu của Đoàn Cải lương Hương Tràm và hơn 2,1 tỉ đồng trang bị hệ thống livestream cho Trung tâm Văn hóa tỉnh.

Trong lĩnh vực bảo tồn di sản, Di tích quốc gia đặc biệt Khảo cổ Vĩnh Hưng, Di tích quốc gia Đình Tân Hưng và Di tích Căn cứ Tỉnh ủy tại Xẻo Đước dự kiến được phân bổ 15 tỉ đồng mỗi di tích; Di tích Địa điểm nổi dậy của nông dân Ninh Thạnh Lợi năm 1927 được bố trí 10 tỉ đồng.

Tỉnh cũng đề xuất dành 10 tỉ đồng xây dựng hai không gian trưng bày Lịch sử Đảng bộ tỉnh và Lúa nước tại phường Bạc Liêu; 1 tỉ đồng chuẩn bị đầu tư Tổ hợp Bảo tàng - Thư viện tỉnh tại phường An Xuyên. Ngoài ra, 4 tỉ đồng dành cho nâng cấp kho bảo quản hiện vật bảo tàng và 2,9 tỉ đồng xây dựng không gian đa phương tiện, trải nghiệm với sách tại Thư viện công cộng cấp tỉnh.

H.HẠNH

DRAMA LẤN ÁT TÍNH CHUYÊN MÔN TRONG SHOW TRUYỀN HÌNH THỰC TẾ:

Đâu là giới hạn?

● ĐÌNH TOÁN

Những màn tranh cãi, đối đầu đang trở thành "công thức" thu hút khán giả của không ít chương trình truyền hình thực tế. Thay vì dõi theo tài năng, bản lĩnh và hành trình trưởng thành của thí sinh, công chúng đôi khi lại bị cuốn vào những bất đồng giữa các huấn luyện viên và phát ngôn gây sốc của người nổi tiếng. Khi drama ngày càng lấn át giá trị chuyên môn, đâu sẽ là sức hút thực sự của những sân chơi vốn được tạo ra để phát hiện và tôn vinh tài năng?

Tranh cãi chiếm sóng

Mỗi mùa lên sóng, *The Face Vietnam* lại gây chú ý bởi những tranh luận xoay quanh luật chơi và cách điều hành các thử thách. Trong đó, những bất đồng giữa các huấn luyện viên (mentor) thường trở thành tâm điểm, làm dấy lên không ít câu hỏi về tính công bằng của cuộc thi.

Ngay từ trailer đầu tiên, mâu thuẫn giữa các mentor đã gây xôn xao. Anh Thư cho rằng đội của mình đang bị "ép" và đề nghị nhà sản xuất bảo đảm sự công bằng cho cả ba đội. Dù phía nhà sản xuất khẳng định các mentor đã thống nhất luật chơi từ trước, cô vẫn không đồng tình, thậm chí có động thái đề nghị chấm dứt hợp đồng.

Những bất đồng còn thể hiện trong cách đánh giá phần thi của các đội. Khi Anh Thư lưu ý thí sinh cần cầm sản phẩm đúng cách, Võ Hoàng Yến đã xem lại video của đội đối thủ và chỉ ra một khoảnh khắc logo bị che khuất.

Không chỉ Anh Thư và Võ Hoàng Yến, H'Hen Niê cũng bày tỏ bức xúc trước những tranh cãi liên quan đến việc tuân thủ luật chơi. Cô cho rằng không thể liên tục đưa ra đòi hỏi khi chưa thực hiện đúng quy định, đồng thời nhấn mạnh: "Tên mình là Hen chứ mình không có hèn".

Đến tập 4, phần loại trừ tiếp tục gây tranh luận khi Võ Hoàng Yến quyết định loại Nông Hằng, thí sinh đội Anh Thư. Quyết định này khiến Anh Thư không hài lòng, trong khi H'Hen Niê bật khóc trước diễn biến cuộc thi. Phản ứng của các huấn luyện viên nhanh chóng khiến màn loại thí sinh trở thành chủ đề bàn tán trên mạng xã hội.

Từ những diễn biến trên, có thể thấy sự chú ý dành cho *The Face Vietnam* dường như đang nghiêng về các màn đối đầu giữa huấn luyện viên hơn là thử thách chuyên môn hay quá trình trưởng thành của thí sinh. Đây cũng không phải hiện tượng riêng của chương trình. Ở một số show truyền hình thực tế, những bất đồng và phản ứng cảm xúc ngày càng được khai thác như một cách thu hút khán giả.

The Face Vietnam gây chú ý bởi những màn tranh luận giữa các huấn luyện viên — Ảnh: NSX

Sự phát triển của các nền tảng số càng khiến cách làm này phát huy hiệu quả. Những đoạn video ghi lại các màn tranh cãi được tách riêng, đăng tải và chia sẻ rộng rãi, giúp chương trình tiếp tục thu hút sự chú ý ngay cả khi tập phát sóng đã kết thúc. Với nhà sản xuất, đây là cách duy trì sức nóng và tăng độ nhận diện giữa thị trường giải trí ngày càng cạnh tranh.

Song, khi những cuộc tranh cãi trở thành tâm điểm, giá trị chuyên môn của cuộc thi cũng có nguy cơ bị lu mờ. Khán giả có thể nhớ đến lời qua tiếng lại giữa các huấn luyện viên hơn phần thể hiện của thí sinh, quan tâm đến thái độ, phát ngôn của người nổi tiếng hơn những kỹ năng và tài năng mà chương trình hướng tới tôn vinh.

Sức hút nào giữ chân khán giả?

Mâu thuẫn vốn không xa lạ với truyền hình thực tế. Một cuộc thi có tính cạnh tranh khó tránh những bất đồng, lựa chọn khó khăn hay phản ứng trái chiều. Song, nếu các tình huống ấy liên tục được đẩy lên thành điểm nhấn, trong khi chất lượng thử thách, tính thuyết phục của kết quả và sự tiến bộ của người tham gia chưa được thể hiện tương xứng, chương trình rất dễ rơi vào tình trạng lấy tranh cãi làm sức hút chủ đạo. Khi đó, điều khán giả chờ đợi không còn là những màn trình diễn hay thử thách mới, mà là cuộc đối đầu tiếp theo giữa những người nổi tiếng.

Việc liên tục nhấn vào drama cũng có thể khiến người xem dần hình thành thói quen tìm kiếm những tình huống gây sốc, phát ngôn gây tranh luận hoặc phản ứng cảm xúc, thay vì theo dõi trọn vẹn quá trình thử thách, rèn luyện và thể hiện năng lực của thí sinh. Sức hấp dẫn nhất thời vì thế có nguy cơ lấn át chiều sâu và giá trị chuyên môn của cuộc thi.

Với những chương trình lấy chuyên môn làm nền tảng, sức thuyết phục trước hết phải đến từ chất lượng thử thách, tiêu chí đánh giá, năng lực thí sinh và sự công tâm trong các quyết định. Nếu những yếu tố này không được thể hiện rõ, khán giả sẽ thiếu cơ sở để đánh giá kết quả. Thậm chí, một quyết định loại thí sinh dù dựa trên tiêu chí chuyên môn vẫn có thể bị nhìn nhận như hệ quả của mâu thuẫn cá nhân, sự thiên vị hoặc sắp đặt nhằm tạo kịch tính.

Không chỉ ảnh hưởng đến cách khán giả tiếp nhận cuộc thi, việc khai thác drama quá mức còn có thể làm thay đổi vị thế của người tham gia. Thay vì được ghi nhận bởi năng lực, thí sinh và huấn luyện viên lại dễ trở thành tâm điểm bởi những phát ngôn, biểu cảm hay cách ứng xử. Khi mỗi bất đồng đều có thể bị tách thành một nội dung độc lập trên mạng xã hội, người tham gia phải chịu thêm áp lực giữ gìn hình ảnh và duy trì sự chú ý của công chúng. Điều đó có thể khiến họ trở nên dè dặt, hoặc ngược lại, phản ứng thái quá để tạo dấu ấn truyền thông.

Đáng nói, cơ chế lan truyền trên các nền tảng số còn khiến tranh luận dễ bị đẩy xa khỏi bản chất sự việc. Những video ngắn thường chỉ phản ánh một lát cắt, không thể hiện đầy đủ bối cảnh, diễn biến và căn cứ chuyên môn. Tiếp nhận thông tin qua những mảnh ghép rời rạc, khán giả dễ đưa ra nhận định theo cảm xúc nhất thời, thậm chí từ tranh luận về chương trình chuyển sang công kích cá nhân, gây thêm áp lực cho người tham gia.

Về lâu dài, lạm dụng drama còn đặt ra thách thức đối với sự phát triển bền vững của truyền hình thực tế. Sức nóng từ tranh cãi thường chỉ tồn tại trong một thời gian ngắn, phụ thuộc vào mức độ bất ngờ và phản ứng của công chúng. Khi công thức ấy lặp đi lặp lại, khán giả có thể mất dần sự tò mò, thậm chí mệt mỏi trước những xung đột bị khai thác quá mức. Trong khi đó, những yếu tố làm nên sức sống lâu dài của một chương trình như tính sáng tạo, chất lượng chuyên môn và khả năng phát hiện, bồi dưỡng tài năng lại cần sự đầu tư nghiêm túc.

Vấn đề không phải truyền hình thực tế có nên khai thác drama hay không, mà là khai thác đến đâu và nhằm mục đích gì. Những bất đồng, đối đầu có thể tạo kịch tính, khiến cuộc thi thêm hấp dẫn, nhưng không thể thay thế chất lượng chuyên môn. Một chương trình muốn giữ được niềm tin của khán giả phải có những thử thách thực chất, tiêu chí đánh giá rõ ràng và đủ không gian để người tham gia thể hiện năng lực. Bởi sau những màn tranh cãi ồn ào, điều đáng được nhớ đến vẫn phải là tài năng và giá trị mà chương trình mang lại. ■

Ngày hội của những người sáng tạo nội dung số

Sở VHTT TP.HCM vừa tổ chức họp báo công bố Tuần lễ hoạt động Nhà sáng tạo nội dung số năm 2026 và phát động cuộc thi sáng tạo video "Tự hào Thành phố mang tên Bác". Đây là lần đầu thành phố tổ chức sự kiện dành cho cộng đồng sáng tạo nội dung số, hướng tới quảng bá văn hóa, con người và hình ảnh TP.HCM.

Với chủ đề *Sáng tạo không giới hạn - Kết nối giá trị Thành phố,* Tuần lễ diễn ra ngày 13-14.11 tại đường đi bộ Nguyễn Huệ và một số địa điểm khác. Lễ khai mạc lúc 18h ngày 13.11, với các hoạt động giao lưu, giới thiệu định hướng phát triển hệ sinh thái sáng tạo nội dung số và trải nghiệm công nghệ trí tuệ nhân tạo (AI). Trong hai ngày, công chúng được trải nghiệm các công nghệ AI, thực tế ảo (VR), thực tế tăng cường (AR), phòng thu trực tiếp và hoạt động tương tác trên các nền tảng số. Chương trình còn có biểu diễn âm nhạc, giao lưu giữa nghệ sĩ, nhà sáng tạo nội dung và khán giả.

Ngày 14.11, thành phố tổ chức tọa đàm *Khơi thông điểm nghẽn cho doanh nghiệp, nhà sáng tạo nội dung số;* hội thảo về bản quyền, chuẩn mực văn hóa, đạo đức ứng xử trên mạng, kỹ năng sản xuất nội dung và ứng dụng AI.

Điểm nhấn của sự kiện là cuộc thi *Tự hào Thành phố mang tên Bác,* nhận tác phẩm từ ngày 15.11.2026 đến hết 31.3.2027. Cuộc thi khuyến khích cộng đồng sáng tạo, đặc biệt là giới trẻ, thực hiện những video tôn vinh văn hóa truyền thống, lịch sử, con người và nhịp sống đô thị, lan tỏa hình ảnh thành phố năng động, nghĩa tình.

Chương trình cũng góp phần kết nối cơ quan quản lý, doanh nghiệp công nghệ và cộng đồng sáng tạo, khuyến khích sản xuất nội dung tích cực, có trách nhiệm trên môi trường mạng.

BÁ TRƯỜNG

"Thầy online" và những cái bẫy tâm linh

● HOÀNG HƯƠNG

Từ những lời phán "gặp tai họa", "vướng vòng lao lý" đến chuyện "vong theo", "âm binh quấy phá", nhiều đối tượng đã lợi dụng niềm tin tâm linh để hù dọa, moi tiền người nhẹ dạ. Những vụ án liên tiếp bị phát hiện cho thấy, đằng sau các hoạt động bói toán, giải hạn trên mạng là những thủ đoạn lừa đảo chiếm đoạt tài sản, tung tin sai sự thật, xâm phạm danh dự và quyền lợi của người khác. Những hành vi núp bóng tín ngưỡng để trục lợi đang bị các cơ quan chức năng kiên quyết xử lý.

Lấy nỗi sợ làm mồi nhử

Ngày 8.11, Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh cho biết đã phê chuẩn quyết định khởi tố bị can, lệnh bắt tạm giam Nguyễn Văn Tuấn (sinh năm 1971), thường được gọi là "Cậu Tuấn Cửa Ông", về tội "Lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân", theo khoản 2 Điều 331 Bộ luật Hình sự.

Theo cơ quan chức năng, thông qua hoạt động xem bói, cúng bái, Tuấn tạo các video xem tử vi, đưa thông tin không có thật, quy kết tiêu cực về tính cách, đời sống riêng tư, quan hệ tình cảm của nhiều người. Tuấn còn phán đoán những người này có thể bị bắt giam hoặc gặp tai họa, sau đó đăng tải lên Facebook, Zalo, YouTube, TikTok để thu hút lượt xem, tương tác. Những nội dung sai sự thật đã ảnh hưởng đến danh dự, uy tín, hoạt động kinh doanh và cuộc sống của các cá nhân liên quan.

Nguyễn Văn Tuấn, tức TikToker "Cậu Tuấn Cửa Ông", bị khởi tố, bắt tạm giam về tội "Lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân" Ảnh: VKSND tỉnh Quảng Ninh

Trước đó, tháng 4.2026, Công an TP.HCM khởi tố, bắt tạm giam Nguyễn Văn Dũng (sinh năm 1993), chủ tài khoản TikTok "Master Dũng Văn" có hơn 120.000 lượt theo dõi, để điều tra về tội "Lừa đảo chiếm đoạt tài sản". Tự nhận có khả năng "cảm xạ", giải quyết những vấn đề tâm linh như "oan gia trái chủ", "âm binh quấy phá", Dũng đưa ra mức phí từ 5-30 triệu đồng cho mỗi lần thực hiện. Theo kết quả xác minh ban đầu, chỉ riêng một người có đơn tố cáo đã bị Dũng chiếm đoạt hơn 33 triệu đồng.

Cũng với thủ đoạn đánh vào tâm lý lo sợ của người khác, tháng 3.2026, Công an tỉnh Đắk Lắk khởi tố, bắt tạm giam Đỗ Hoàng Long, người tự xưng "bác sĩ tâm linh", có khả năng "trừ tà, bắt quỷ". Long thường xuyên đăng video, livestream trên TikTok, Facebook và công khai số điện thoại để người xem liên hệ. Sau khi thu 500.000 đồng tiền đặt lịch, Long bịa chuyện nạn nhân bị "vong âm theo", "ma quỷ ám", dọa nếu không làm lễ sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe, tính mạng, khiến họ tiếp tục chuyển hàng chục triệu đồng. Kết quả điều tra ban đầu xác định ba nạn nhân bị chiếm đoạt gần 70 triệu đồng.

Điểm chung trong những vụ việc trên là các đối tượng đều đánh vào tâm lý lo sợ của người khác. Không ít người tìm đến bói toán, giải hạn khi gặp khó khăn về sức khỏe, tiền bạc, tình cảm hoặc lo lắng cho tương lai. Nắm được điều đó, các đối tượng cố tình thổi phồng những bất trắc, dọa nạn nhân mắc bệnh hiểm nghèo, gặp tai họa hoặc thất bại trong làm ăn. Khi người xem đã hoang mang, chúng tiếp tục thúc ép chuyển tiền làm lễ, giải hạn, không để họ có thời gian suy nghĩ, kiểm chứng.

Không dừng ở dịch vụ cúng lễ trực tuyến với mức phí cao bất thường, một số đối tượng còn rao bán vật phẩm phong thủy với mức giá "trên trời". Đáng lo ngại, các thủ đoạn này ngày càng len sâu vào những hoạt động tưởng như chỉ mang tính trải nghiệm, giải trí trên mạng.

Công an tỉnh Khánh Hòa cũng cảnh báo nguy cơ lừa đảo từ trào lưu "đi chùa online". Các đối tượng có thể lập website, ứng dụng giả mạo để dụ người dùng cung cấp thông tin cá nhân hoặc tải phần mềm không rõ nguồn gốc, từ đó đánh cắp dữ liệu, chiếm đoạt tài sản. Người dân vì thế cần thận trọng trước những lời mời chào cầu an, giải hạn hay hứa hẹn tài lộc trên không gian mạng.

Núp bóng tâm linh không thể đứng ngoài pháp luật

Tín ngưỡng là nhu cầu tinh thần chính đáng của người dân. Nhưng lấy danh nghĩa tâm linh để tung tin thất thiệt, đe dọa, lừa tiền hay xúc phạm danh dự người khác là hành vi có thể bị xử lý theo pháp luật. Tùy tính chất, mức độ vi phạm và hậu quả gây ra, người thực hiện có thể bị xử phạt hành chính hoặc truy cứu trách nhiệm hình sự.

Bộ luật Hình sự quy định tội Hành nghề mê tín, dị đoan tại Điều 320. Người dùng bói toán, đồng bóng hoặc các hình thức mê tín, dị đoan khác, nếu đã bị xử phạt hành chính hoặc bị kết án về hành vi này, chưa được xóa án tích mà vẫn vi phạm, có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự. Trường hợp làm chết người, thu lợi bất chính từ 200 triệu đồng trở lên hoặc gây ảnh hưởng xấu đến an ninh, trật tự, an toàn xã hội, khung hình phạt từ 3 đến 10 năm tù. Với hành vi dùng thủ đoạn gian dối để chiếm đoạt tài sản dưới vỏ bọc bói toán, giải hạn, người vi phạm có thể bị xử lý theo Điều 174 về tội Lừa đảo chiếm đoạt tài sản; mức án cao nhất là tù chung thân nếu đủ điều kiện luật định. Không phải cứ xem bói hay thu tiền làm lễ là mặc nhiên cấu thành các tội danh này; cơ quan tố tụng phải xác định đủ dấu hiệu của từng hành vi theo quy định.

Trên không gian mạng, Nghị định 147/2024/NĐ-CP, có hiệu lực từ ngày 25.12.2024, đặt ra yêu cầu xác thực tài khoản mạng xã hội trước khi đăng tải thông tin, bình luận hoặc phát trực tiếp. Nghị định cũng quy định trách nhiệm ngăn chặn, gỡ bỏ nội dung vi phạm: Chậm nhất 24 giờ khi có yêu cầu từ cơ quan có thẩm quyền và 48 giờ đối với khiếu nại có căn cứ của người sử dụng dịch vụ. Chủ kênh, trang và nhóm cộng đồng cũng có trách nhiệm với nội dung thuộc phạm vi quản lý. Những quy định này góp phần hạn chế việc phát tán thông tin sai sự thật, xúc phạm cá nhân và sử dụng mạng xã hội để trục lợi.

Dẫu vậy, xử lý người phạm tội không đồng nghĩa với việc nạn nhân lấy lại được tiền. Trong các vụ lừa đảo trực tuyến, khoản tiền vừa chuyển có thể nhanh chóng bị chia nhỏ qua nhiều tài khoản, đổi thành tiền mã hóa hoặc đưa ra nước ngoài nhằm che giấu dấu vết. Việc truy tìm, phong tỏa và thu hồi tài sản vì thế đòi hỏi sự phối hợp nhanh giữa cơ quan điều tra, ngân hàng và các tổ chức tín dụng. Với người bị hại, lưu giữ tin nhắn, số tài khoản, chứng từ chuyển tiền và trình báo sớm cũng có ý nghĩa quan trọng.

Những vụ án liên tiếp bị phát hiện cho thấy, mê tín dị đoan trên mạng xã hội đang bị biến thành công cụ lừa đảo, xâm phạm tài sản, danh dự và gây bất an trong đời sống người dân. Việc Bộ Công an cùng lực lượng chức năng các địa phương kiên quyết đấu tranh, xử lý những hành vi này thể hiện thái độ không khoan nhượng của pháp luật đối với các đối tượng núp bóng tâm linh để trục lợi. Đó cũng là cách bảo vệ đời sống tín ngưỡng lành mạnh, không để niềm tin của người dân trở thành công cụ kiếm tiền bất chính. ■

Không gian sách chào mừng Ngày Văn hóa Việt Nam

Hướng tới Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11 và kỷ niệm 50 năm thành lập Chi nhánh Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật tại TP.HCM (27.12.1976 - 27.12.2026), đơn vị tổ chức Hội sách "Đọc thả ga - Giá cực đã", với hàng trăm đầu sách thuộc nhiều lĩnh vực và mức ưu đãi hấp dẫn. Hội sách diễn ra từ ngày 10 đến 20.11.2026 tại số 72 Trần Quốc Thảo, phường Xuân Hòa, TP.HCM. Bạn đọc có thể đến tham quan, chọn mua sách vào hai khung giờ mỗi ngày: Từ 8h30 đến 11h30 và từ 14h đến 18h.

Các ấn phẩm được giới thiệu gồm sách về Chủ tịch Hồ Chí Minh, xây dựng Đảng, pháp luật, kinh tế, văn hóa - xã hội, cùng sách dịch, giáo trình và sách thiếu nhi. Trong đó, nhóm sách lịch sử, văn hóa và xã hội phục vụ nhu cầu tìm hiểu về đất nước, con người, đời sống; sách pháp luật, kinh tế và giáo trình đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu. Các đầu sách dành cho thiếu nhi cũng giúp phụ huynh có thêm lựa chọn bổ sung tủ sách gia đình.

Điểm đáng chú ý của hội sách là chương trình ưu đãi, với nhiều đầu sách có mức chiết khấu lên đến 70%. Đây là dịp để bạn đọc tìm kiếm những cuốn sách phù hợp sở thích, nhu cầu học tập, đồng thời tiếp cận các ấn phẩm với chi phí thấp hơn.

Diễn ra trước Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11, hội sách là hoạt động khuyến khích thói quen đọc, đưa sách đến gần công chúng và góp phần lan tỏa văn hóa đọc trong cộng đồng.

T.TRANG

Già làng đa tài của người Cơ Tu

● ĐỨC HOÀNG

Theo cậu ruột học nghề điêu khắc từ năm 15 tuổi, già làng A Lăng Đợi (Đà Nẵng) giờ đây đã thành thạo nghề tạc tượng, dựng nhà Gươl, điêu luyện nhiều loại nhạc cụ và vũ điệu truyền thống của người Cơ Tu. Ở tuổi ngoài 60, ông vẫn miệt mài mang văn hóa quê hương đến các lễ hội, điểm du lịch, đồng thời dành nhiều tâm sức truyền nghề cho con cháu và trẻ nhỏ trong làng.

Già làng A Lăng Đợi bên một loại nhạc cụ của người Cơ Tu làm từ sừng sơn dương

Già A Lăng Đợi cùng đội cồng chiêng nhí do mình hướng dẫn

Nghề của ông bà, con cháu cùng giữ

Mỗi lần dự lễ hội hay chương trình giao lưu, già làng A Lăng Đợi lại xuất hiện trong trang phục truyền thống, đầu đội mũ lông chim, tay cầm tù và. Ông biểu diễn cồng chiêng, giới thiệu nhạc cụ, điệu múa, tái hiện nghi lễ để người xem hiểu thêm phong tục của đồng bào Cơ Tu.

Tại chương trình *Vui hội Cơ Tu, Hòa Vang 2026*, già Đợi tham gia điều hành hoạt động và dẫn đầu đoàn diễu hành. Theo ông, những cuộc gặp gỡ như vậy giúp đồng bào chia sẻ kinh nghiệm giữ gìn phong tục và giới thiệu văn hóa đến du khách. Vốn hiểu biết ấy được ông tích lũy từ nhỏ, qua những người thân và các bậc cao niên trong làng.

Sinh năm 1964 tại thôn Trường Sơn, xã Đông Giang, TP Đà Nẵng, A Lăng Đợi theo người cậu là già làng A Ting Neh học điêu khắc gỗ từ năm 15 tuổi. Ban đầu, cậu làm, cháu phụ việc và quan sát cách đục đẽo, tạo hình. Dần dần, ông thành thạo kỹ thuật chạm khắc hoa văn, tạc tượng. Những tác phẩm của già Đợi lấy cảm hứng từ cảnh lao động, sinh hoạt gia đình, lễ hội của người Cơ Tu. Ông học cả ý nghĩa của những hình tượng, hoa văn gắn với đời sống buôn làng. Vì vậy, những bức tượng, nét chạm của ông mang hình ảnh gần gũi với người dân, không tách rời không gian sinh hoạt của cộng đồng.

Từ điêu khắc, ông học dựng nhà Gươl, nhà Moong. Nhà Gươl là nơi hội họp, tổ chức hoạt động văn hóa và nghi lễ quan trọng, nên người dựng nhà phải hiểu kỹ thuật lẫn hoa văn trang trí. Già Đợi từng cùng thanh niên dựng nhà Gươl tại làng Gừng. Năm 2019, ông tham gia xây dựng không gian làng Cơ Tu tại Toom Sara, khu vực Hòa Vang, Đà Nẵng, với những ngôi nhà và chi tiết chạm khắc theo kiến trúc truyền thống. Không gian này giúp người đến tham quan có thể hình dung nhà Gươl, nhà Moong trong đời sống Cơ Tu thay vì chỉ xem hình ảnh qua sách báo.

Ông còn biết đánh cồng chiêng, sử dụng hàng chục loại nhạc cụ, thực hành nhiều điệu múa, nghi lễ. Điều chưa rõ, ông tìm đến các già làng, nghệ nhân vùng khác để học. "Văn hóa Cơ Tu nhiều cái hay lắm, mỗi nơi lại có những điều mình cần học thêm", ông nói.

Ở nhà, vợ ông là bà A Lăng Thị Phơi biết dệt thổ cẩm, hai con gái thành thạo hát giao duyên, hát lý và múa Tung tung - Da dá. Hai cháu ngoại từ khi mới 4 và 6 tuổi đã thích múa hát theo người lớn. Nhìn con cháu hào hứng với những câu hát, điệu múa của dân tộc, già Đợi có thêm niềm vui để tiếp tục truyền dạy. Từ người cậu dạy cháu đến người cha cùng con gái dạy múa, những nghề xưa được truyền qua các thế hệ trong gia đình. Già Đợi vẫn thường xuyên học hỏi thêm, bởi ông biết mỗi vùng Cơ Tu lại có những cách thực hành, những nét riêng đáng quý.

Truyền nghề cho con cháu, giữ bản sắc quê hương

Nhiều năm qua, già Đợi tham gia các chương trình giao lưu văn hóa ở Hội An, Đà Nẵng, Hà Nội, TP.HCM và nhiều địa phương. Cùng các nghệ nhân, ông biểu diễn cồng chiêng, giới thiệu nhạc cụ, điệu múa, nghi lễ và phong tục Cơ Tu. Mỗi chuyến đi cũng là dịp ông gặp gỡ, học hỏi thêm từ những người am hiểu văn hóa dân tộc. Ông mong các chuyến giao lưu giúp đồng bào chia sẻ cách giữ nghề, nhất là với những người trẻ học hỏi.

Giữa năm 2020, Nhà hát Tuồng Nguyễn Hiển Dĩnh (Đà Nẵng) mời ông truyền dạy điệu múa Tung tung - Da dá cho hơn 50 nghệ sĩ, diễn viên. Trong hơn nửa tháng, ông cùng con gái hướng dẫn động tác múa, cách đánh trống, giữ nhịp chiêng. Hai cha con cùng góp sức đưa điệu múa quê hương vào chương trình biểu diễn chuyên nghiệp. Với già Đợi, đó cũng là dịp để người ngoài cộng đồng hiểu hơn cách phối hợp giữa múa, tiếng trống và nhịp chiêng trong sinh hoạt văn hóa Cơ Tu.

Những năm gần đây, ông tham gia hoạt động văn hóa tại Khu du lịch sinh thái Cổng Trời Đông Giang. Ở đó, già Đợi cùng các nghệ nhân biểu diễn, giới thiệu nhạc cụ, điệu múa và sinh hoạt truyền thống. Theo ông, du lịch giúp nhiều người biết đến bản sắc Cơ Tu, đồng thời tạo cơ hội cho đồng bào có thêm thu nhập từ nghề truyền thống. Ông luôn mong các tiết mục biểu diễn giữ đúng nét riêng của dân tộc.

Sau những chuyến đi, già Đợi trở về ngôi nhà ở xã Đông Giang, nơi lưu giữ cồng chiêng, khèn Abel, tù và, sáo, tượng gỗ, thổ cẩm. Thanh niên, học sinh trong vùng thường đến đây học điêu khắc, đánh chiêng, chơi nhạc cụ và múa. Những vật dụng ấy được dùng trong những buổi học của lớp trẻ. Các em có thể nhìn tận mắt, cầm thử nhạc cụ rồi tập theo hướng dẫn của già Đợi, từ những nhịp đơn giản đến khi tham gia cùng cả đội.

Ông gây dựng đội văn nghệ thiếu nhi, dạy các em đánh chiêng, chơi nhạc cụ, múa Tung tung - Da dá để dự lễ hội, giao lưu. Ban đầu, nhiều em khó nhớ nhịp, phải tập lắng nghe tiếng trống, tiếng chiêng của bạn để phối hợp. Đánh đúng phần của mình chưa đủ; mỗi em còn phải biết chờ, biết hòa theo nhịp chung để cả đội không bị chênh. A Ting Quý, một thành viên của đội, kể: "Lúc đầu em thấy đánh chiêng khó lắm, phải nhớ từng nhịp và nghe các bạn để đánh cho đều. Già Đợi chỉ cho chúng em từng chút một".

Bríu Hữu, học sinh lớp 5 Trường Tiểu học Tà Lu, xã Đông Giang, đảm nhận phần đánh trống. Những buổi biểu diễn khiến em thêm yêu văn hóa dân tộc mình. "Em thấy vui khi mọi người xem chúng em đánh chiêng, múa. Em muốn học để lớn lên vẫn biết văn hóa của dân tộc mình, rồi sau này có thể chỉ lại cho các em nhỏ hơn", Hữu nói.

Mong muốn của Hữu cũng là điều già Đợi luôn nghĩ đến. Theo ông, chỉ cất giữ nhạc cụ, kể lại chuyện xưa mà không cho trẻ học và thực hành thì nghề truyền thống khó được tiếp nối. Ông mong có thêm các lớp dạy điêu khắc, dựng nhà Gươl, cồng chiêng, múa hát cho con em trong vùng. "Mình biết được gì thì cố gắng truyền lại, để sau này tiếng chiêng, điệu múa và những phong tục của người Cơ Tu vẫn còn", ông bày tỏ.

Với những đóng góp trong gìn giữ văn hóa dân tộc, A Lăng Đợi từng là một trong 26 nghệ nhân tiêu biểu được UBND huyện Đông Giang (cũ) tặng giấy khen dịp tổng kết 15 năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII về văn hóa.

Ở tuổi ngoài 60, ông vẫn đi xa biểu diễn, giới thiệu văn hóa rồi trở về dạy con cháu, học trò. Niềm vui của già Đợi là thấy những đứa trẻ như A Ting Quý, Bríu Hữu biết đánh chiêng, biết múa và muốn sau này dạy lại cho em nhỏ. Năm xưa, người cậu đã cầm tay chỉ nghề cho ông; giờ ông tiếp tục trao nghề cho lớp trẻ, bắt đầu từ chính gia đình và bản làng mình. ■

Chung tay chăm sóc trẻ sinh non từ những ngày đầu đời

Hưởng ứng Ngày Thế giới vì trẻ sinh non năm 2026, Bộ Y tế phát động chiến dịch truyền thông từ ngày 1-30.11 với chủ đề Để trẻ sinh non phát triển toàn diện, hãy đầu tư vào chăm sóc và theo dõi liên tục. Chiến dịch nhấn mạnh việc chăm sóc trẻ sinh non phải được thực hiện lâu dài, từ điều trị sau sinh đến bảo đảm dinh dưỡng, theo dõi sức khỏe, phát hiện sớm những bất thường về thể chất, thần kinh và vận động sau xuất viện.

Theo Quỹ Toàn cầu chăm sóc trẻ sơ sinh, mỗi năm thế giới có khoảng 13,4 triệu trẻ sinh non. Tại Việt Nam, con số này ước tính hơn 100.000 trẻ; sinh non và nhẹ cân chiếm trên 50% số ca tử vong sơ sinh. Bộ Y tế đề nghị tăng cường phối hợp giữa cơ sở y tế, gia đình và cộng đồng; chú trọng chăm sóc phụ nữ mang thai, thực hiện da kề da, khuyến khích nuôi con bằng sữa mẹ và mở rộng phương pháp chăm sóc Kangaroo phù hợp với tình trạng trẻ.

Các bệnh viện sản, nhi cần phối hợp với y tế cơ sở hướng dẫn gia đình chăm sóc trẻ sau xuất viện, đánh giá định kỳ sự phát triển và can thiệp kịp thời khi có dấu hiệu bất thường. Bộ Y tế đồng thời kêu gọi ưu tiên nguồn lực cho vùng khó khăn, hỗ trợ các gia đình có trẻ sinh non.

T.M

TRỌNG TÀI QUỐC TẾ THAM GIA ĐIỀU HÀNH ĐẠI HỘI THỂ THAO TOÀN QUỐC LẦN THỨ X:

Nâng tầm chất lượng, bảo đảm công bằng

● THU SÂM

Với mục tiêu nâng cao chất lượng chuyên môn, bảo đảm tính công bằng, khách quan và minh bạch trong thi đấu, Cục Thể dục Thể thao Việt Nam đã chủ động phối hợp với các Liên đoàn, Hiệp hội thể thao quốc gia mời 26 trọng tài quốc tế tham gia điều hành trực tiếp tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X. Đây không chỉ là giải pháp quan trọng nhằm nâng cao chất lượng tổ chức Đại hội mà còn thể hiện sự đổi mới, chuyên nghiệp và trách nhiệm của cơ quan quản lý nhà nước về thể thao trong công tác chuẩn bị, điều hành sự kiện thể thao lớn nhất cả nước.

Bảo đảm tính công bằng

Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X là sự kiện thể thao có quy mô lớn nhất cả nước, quy tụ những vận động viên xuất sắc của các địa phương, ngành tham gia tranh tài ở nhiều môn thể thao. Không chỉ là dịp đánh giá toàn diện thành tích, trình độ phát triển của thể thao Việt Nam sau một chu kỳ 4 năm, Đại hội còn là cơ sở quan trọng để phát hiện, tuyển chọn và bồi dưỡng lực lượng vận động viên tài năng cho các đội tuyển quốc gia.

Chính vì vậy, cùng với công tác chuẩn bị cơ sở vật chất, điều kiện thi đấu và các phương án tổ chức, việc xây dựng đội ngũ trọng tài có năng lực, kinh nghiệm, bảo đảm điều hành chính xác, khách quan được Cục Thể dục Thể thao Việt Nam xác định là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, có ý nghĩa quyết định đối với chất lượng và thành công của Đại hội.

Phó Cục trưởng Cục Thể dục Thể thao Việt Nam Nguyễn Hồng Minh cho biết, nhận thức rõ vai trò đặc biệt quan trọng của công tác trọng tài, Cục đã chủ động phối hợp với các đơn vị liên quan rà soát, đánh giá và lựa chọn kỹ lưỡng lực lượng tham gia điều hành. Đại hội huy động 2.921 trọng tài, 215 cán bộ chuyên môn và 853 nhân viên kỹ thuật. Đây là lực lượng có bằng cấp chuyên môn cấp quốc gia, quốc tế hoặc giàu kinh nghiệm tham gia điều hành các giải đấu đỉnh cao, đáp ứng yêu cầu tổ chức thi đấu ở quy mô lớn.

Đáng chú ý, bên cạnh việc huy động lực lượng trọng tài trong nước, Cục Thể dục Thể thao Việt Nam đã chủ động phối hợp với các Liên đoàn, Hiệp hội thể thao quốc gia mời 26 trọng tài quốc tế trực tiếp tham gia điều hành tại những môn có tính cạnh tranh cao, yêu cầu khắt khe về chuyên môn hoặc tiềm ẩn những tình huống nhạy cảm trong đánh giá, chấm điểm như khiêu vũ thể thao, bóng rổ, bơi, đấu kiếm, roller, karate, bowling...

Theo ông Nguyễn Hồng Minh, việc bổ sung lực lượng trọng tài quốc tế được nghiên cứu, cân nhắc trên cơ sở đặc thù của từng môn thi đấu, nhằm tăng cường tính khách quan, thống nhất trong áp dụng luật, hạn chế tối đa sai sót và những tranh chấp chuyên môn có thể phát sinh. Đây là bước đi chủ động, có tính thực tiễn, cho thấy sự quan tâm của Cục Thể dục Thể thao Việt Nam không chỉ đối với kết quả thi đấu mà còn đối với chất lượng điều hành và sự công bằng trong từng cuộc tranh tài. Bởi tại một Đại hội thể thao cấp quốc gia, mỗi quyết định của trọng tài đều có thể tác động trực tiếp đến thành tích, quyền lợi của vận động viên cũng như kết quả đánh giá quá trình đầu tư, đào tạo của các địa phương, ngành.

Trọng tài người Australia gốc Việt Nghĩa Trần là trọng tài quốc tế được mời làm nhiệm vụ tại môn karate

> *Bộ môn karate mời trọng tài quốc tế thuộc Liên đoàn Karate thế giới Nghĩa Trần tham gia điều hành tại Đại hội Thể thao toàn quốc hoàn toàn bằng kinh phí xã hội hóa. Trọng tài người Australia gốc Việt Nghĩa Trần và 50 trọng tài quốc gia Việt Nam đóng góp rất lớn vào sự thành công của môn Karate tại Đại hội, đảm bảo sự công bằng, khách quan và chuyên nghiệp trong công tác tổ chức, điều hành giải đấu.*
>
> **(Ông VŨ SƠN HÀ, chuyên viên chính phụ trách bộ môn karate - Cục Thể dục Thể thao Việt Nam)**

Việc mời trọng tài quốc tế vì thế không đơn thuần là tăng cường nhân lực phục vụ thi đấu mà còn góp phần củng cố niềm tin của các đoàn thể thao, vận động viên và huấn luyện viên đối với tính minh bạch, nghiêm túc của Đại hội.

Tiếp cận chuẩn mực quốc tế

Một trong những môn được tăng cường lực lượng trọng tài quốc tế là bơi, với sự tham gia của 4 trọng tài đến từ Singapore, Brunei và Indonesia. Trong đó, Singapore có 2 trọng tài, Brunei và Indonesia mỗi quốc gia có 1 trọng tài. Giới chuyên môn đánh giá việc lãnh đạo Cục Thể dục Thể thao Việt Nam phê duyệt chủ trương mời trọng tài quốc tế tham gia điều hành là quyết định cần thiết, phù hợp với yêu cầu nâng cao chất lượng chuyên môn và tính công bằng của Đại hội.

Bơi là môn thể thao có tính cạnh tranh rất cao, nơi thành tích và thứ hạng của vận động viên đôi khi chỉ được phân định bằng một phần trăm giây. Vì vậy, yêu cầu đặt ra đối với công tác trọng tài không chỉ là nắm vững luật thi đấu mà còn phải bảo đảm sự chính xác, thống nhất trong giám sát kỹ thuật, phối hợp chặt chẽ với hệ thống tính giờ để xác định và công nhận đúng thành tích của từng vận động viên.

Sự tham gia của các trọng tài quốc tế sẽ góp phần nâng cao tính khách quan, chính xác trong điều hành, bảo đảm quyền lợi chính đáng của vận động viên và tạo sự yên tâm cho các đoàn tham dự. Quan trọng hơn, đây còn là cơ hội để đội ngũ trọng tài Việt Nam trực tiếp trao đổi kinh nghiệm, tiếp cận phương pháp tổ chức, điều hành theo chuẩn mực quốc tế, từ đó nâng cao trình độ chuyên môn, đáp ứng tốt hơn yêu cầu của các giải đấu trong nước và quốc tế. Bên cạnh ý nghĩa về chuyên môn, sự hiện diện của các trọng tài đến từ các quốc gia Đông Nam Á còn góp phần tăng cường hợp tác thể thao trong khu vực, thúc đẩy chia sẻ kiến thức, kinh nghiệm và hỗ trợ phát triển lực lượng trọng tài, giám sát chuyên môn giữa các quốc gia.

Ở môn đấu kiếm, việc mời 4 trọng tài quốc tế tham gia điều hành xuất phát từ yêu cầu thực tiễn đối với lực lượng trọng tài trong nước. Ông Nguyễn Hồng Đăng, Phụ trách môn đấu kiếm, Cục Thể dục Thể thao Việt Nam cho biết, đội ngũ trọng tài đấu kiếm trong nước có trình độ và kinh nghiệm điều hành các trận đấu quan trọng hiện vẫn còn mỏng. Trong khi đó, một số người có nhiều kinh nghiệm chuyên môn đang đảm nhiệm công tác huấn luyện, chỉ đạo tại các đơn vị.

Vì vậy, việc bổ sung các trọng tài quốc tế có trình độ chuyên môn và kinh nghiệm thực tiễn là giải pháp cần thiết nhằm nâng cao chất lượng điều hành, bảo đảm áp dụng thống nhất luật thi đấu, hạn chế những sai sót và tranh chấp có thể phát sinh. Đặc biệt, thông qua quá trình phối hợp điều hành, trọng tài Việt Nam có điều kiện học hỏi kinh nghiệm, nâng cao khả năng xử lý các tình huống chuyên môn phức tạp, từng bước xây dựng lực lượng trọng tài có đủ năng lực đảm nhận những nhiệm vụ lớn hơn trong tương lai.

Tương tự, ở môn bowling, việc mời trọng tài quốc tế không chỉ hướng đến mục tiêu nâng cao tính khách quan, công bằng trong thi đấu, hạn chế sai sót và khiếu nại mà còn tạo điều kiện để đội ngũ trọng tài, huấn luyện viên trong nước cập nhật những quy định, kiến thức và kỹ thuật chuyên môn tiên tiến.

Từ thực tiễn các môn thi đấu có thể thấy, chủ trương mời trọng tài quốc tế của Cục Thể dục Thể thao Việt Nam mang ý nghĩa kép: Vừa góp phần bảo đảm chất lượng điều hành tại Đại hội, vừa tạo cơ hội đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ trọng tài trong nước thông qua trao đổi kinh nghiệm và thực hành chuyên môn trực tiếp. Đây cũng là hướng tiếp cận có tính lâu dài, giúp thể thao Việt Nam từng bước hoàn thiện hệ thống trọng tài theo hướng chuyên nghiệp, hội nhập, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của các giải đấu quốc gia và quốc tế.

Song song với việc nâng cao năng lực chuyên môn của lực lượng trọng tài, công tác phòng ngừa tiêu cực, bảo đảm kỷ cương, kỷ luật trong tổ chức thi đấu cũng được Ban Tổ chức Đại hội đặc biệt coi trọng. Theo đó, Ban Tổ chức đã phối hợp chặt chẽ với Bộ Công an, mời cán bộ Cục An ninh chính trị nội bộ (A03) tham gia trực tiếp vào thành phần Ban Tổ chức các môn võ thuật và một số môn có tính chất nhạy cảm như bóng đá, bóng rổ, khiêu vũ thể thao.

Việc tăng cường phối hợp giữa các cơ quan chuyên môn và lực lượng chức năng góp phần chủ động phòng ngừa những biểu hiện tiêu cực, đồng thời nâng cao hiệu quả giám sát, bảo đảm các cuộc tranh tài diễn ra đúng luật, công bằng và minh bạch.

Một Đại hội thành công không chỉ được đo bằng những kỷ lục hay số lượng huy chương mà còn ở sự công bằng trong từng cuộc tranh tài, tính minh bạch của mỗi kết quả và niềm tin của vận động viên đối với công tác tổ chức, điều hành. Từ góc nhìn đó, việc tăng cường lực lượng trọng tài quốc tế không chỉ góp phần nâng cao chất lượng Đại hội lần này mà còn là bước đi thiết thực trong quá trình chuyên nghiệp hóa, chuẩn hóa công tác tổ chức thi đấu, hướng tới sự phát triển bền vững và hội nhập ngày càng sâu rộng của thể thao Việt Nam. ■

Thấy gì từ Giải bóng chuyền nam VĐQG 2026?

● VĨNH HY

Giải bóng chuyền nam VĐQG 2026 vừa khép lại tại TP.HCM với nhiều dấu ấn đáng chú ý. Chất lượng chuyên môn được cải thiện, sự xuất hiện của dàn ngoại binh giàu năng lực góp phần nâng tầm các cuộc tranh tài, trong khi cuộc đua vô địch diễn ra hấp dẫn đến những thời khắc cuối cùng. Tuy nhiên, bên cạnh những điểm sáng, giải đấu cũng để lại không ít suy ngẫm, đặc biệt là câu chuyện bản lĩnh của các ứng viên vô địch và tính công bằng trong cuộc chiến trụ hạng.

Hà Nội xuống hạng sau khi thua Đà Nẵng và Sanest Khánh Hòa ở vòng đấu phân hạng Ảnh: VFV

Biên phòng MB bản lĩnh

Chức vô địch lần thứ ba liên tiếp của Biên phòng MB là kết quả xứng đáng cho một tập thể có chiều sâu, sự ổn định và bản lĩnh thi đấu vượt trội. Chiến thắng 3-2 trước Công an TP.HCM trong trận chung kết không chỉ giúp đội bóng áo lính hoàn tất cú hat-trick đăng quang mà còn đưa họ lên cột mốc 5 lần vô địch quốc gia, ngang bằng thành tích của Ninh Bình.

Điều đáng nói, Biên phòng MB không xây dựng thành công dựa trên sự phụ thuộc vào một cá nhân. Những Ngọc Thuân, Văn Hiệp, Duy Tuyến, Thế Khải, Văn Duy tạo nên bộ khung nội binh đồng đều, giàu kinh nghiệm và có sự gắn kết qua nhiều mùa giải. Bên cạnh đó, ngoại binh Jakkrit Thanomnoi đóng vai trò quan trọng nhờ khả năng chuyên môn và sự ăn ý với các đồng đội.

Dưới sự dẫn dắt của HLV Trần Đình Tiền, Biên phòng MB cho thấy phẩm chất đáng quý của một nhà vô địch, đó là biết cách vượt qua những thời điểm khó khăn. Năm trận thắng kéo dài đến set 5 tại giải năm nay, trong đó có 3 lần đánh bại Công an TP.HCM, cho thấy đội bóng này không chỉ mạnh về chuyên môn mà còn có tâm lý thi đấu vững vàng.

Ở chiều ngược lại, Công an TP.HCM có lý do để tiếc nuối. Thi đấu trên sân nhà, sở hữu hai ngoại binh chất lượng là Farhan Halim và Morteza Sharifi, đội bóng này từng đứng trước cơ hội rất lớn để lần đầu tiên bước lên ngôi vô địch quốc gia. Thậm chí, trong trận chung kết, họ đã dẫn Biên phòng MB 2-1 nhưng không thể bảo vệ lợi thế.

Đáng chú ý, tại Cup Hoa Lư và Giải VĐQG 2026, Công an TP.HCM có 6 lần đưa trận đấu vào set 5 quyết định nhưng thua đến 5 trận, chỉ thắng duy nhất một lần. Đây không còn là câu chuyện của sự thiếu may mắn. Nó phản ánh vấn đề về bản lĩnh, khả năng kiểm soát tâm lý và năng lực giải quyết những tình huống áp lực cao.

Một trong những điểm nhấn nổi bật của mùa giải 2026 là sự hiện diện của ngoại binh đến từ nhiều nền bóng chuyền khác nhau. Những cái tên như Jakkrit Thanomnoi, Rivan Nurmulki, Farhan Halim, Morteza Sharifi, Napadet Bhinijdee, Nathan Masso Mendoza hay Boy Arnez Arabi đã tạo nên sức hút đáng kể cho giải đấu.

Với quy định mỗi đội được đăng ký tối đa hai ngoại binh nhưng chỉ một người được thi đấu trên sân tại cùng thời điểm, các đội bóng có thêm cơ hội nâng cao chất lượng đội hình mà vẫn duy trì vai trò quan trọng của lực lượng trong nước.

Thực tế cho thấy, ngoại binh không chỉ đóng góp trực tiếp vào thành tích của các CLB mà còn tạo ra những giá trị chuyên môn rộng hơn. Sự khác biệt về tốc độ, sức mạnh tấn công, khả năng phát bóng và tư duy xử lý tình huống của những VĐV có trình độ quốc tế buộc các cầu thủ Việt Nam phải thích nghi với cường độ thi đấu cao hơn. Đây chính là lợi ích quan trọng nhất của việc sử dụng ngoại binh. Các VĐV trong nước có cơ hội đối đầu và tập luyện cùng những đồng nghiệp giàu kinh nghiệm, qua đó nhận diện rõ hơn những hạn chế của bản thân.

Ngoại binh đồng thời tạo ra sức ép cạnh tranh trong đội hình. Khi vị trí thi đấu không còn mặc nhiên thuộc về bất kỳ ai, các VĐV nội buộc phải nỗ lực nhiều hơn để duy trì phong độ và giành suất ra sân. Đây là động lực cần thiết để nâng cao tính chuyên nghiệp.

Cần một thể thức phản ánh đúng nỗ lực cả mùa giải

Nếu cuộc đua vô địch mang đến sự hấp dẫn, câu chuyện trụ hạng lại trở thành vấn đề gây nhiều tranh luận nhất tại giải VĐQG năm nay. Sau 14 trận vòng bảng, Đà Nẵng chỉ giành được 2 chiến thắng và nhận đến 12 thất bại, trong đó có 6 trận thua ở giai đoạn 2. Tuy nhiên, đội bóng này vẫn trụ hạng thành công sau khi đánh bại Hà Nội 3-1 ở trận phân hạng 5-8. Trong khi đó, Hà Nội, đội đứng thứ 5 sau vòng bảng với 6 chiến thắng và 8 thất bại, lại phải xuống hạng sau trận thua Sanest Khánh Hòa ở cuộc đối đầu phân hạng 7-8.

Điều khiến người hâm mộ đặt câu hỏi là sự khác biệt trong cách thể hiện của Đà Nẵng ở những thời điểm quan trọng. Đối chuyền hàng đầu Đông Nam Á Napadet Bhinijdee không được sử dụng nhiều ở giai đoạn 2, nhưng lại xuất hiện trong trận đấu quyết định với Hà Nội và trở thành nhân tố quan trọng giúp đội bóng giành chiến thắng.

Cần nhấn mạnh rằng, Đà Nẵng không sai khi lựa chọn cách phân bổ lực lượng để hướng đến mục tiêu trụ hạng. Trong thể thao chuyên nghiệp, mỗi đội bóng đều có quyền đưa ra phương án nhân sự và chiến thuật phù hợp với điều kiện của mình. Nếu thể thức cho phép, việc tập trung nguồn lực vào những trận đấu trực tiếp mang tính quyết định là lựa chọn hoàn toàn có thể hiểu được.

Tuy nhiên, vấn đề nằm ở cách tổ chức giải. Một đội bóng chỉ thắng 2 trong 14 trận vòng bảng vẫn có thể trụ hạng, trong khi đội có thành tích tốt hơn rất nhiều lại phải xuống chơi ở giải hạng dưới. Điều đó đặt ra câu hỏi liệu thể thức hiện tại đã thực sự phản ánh đúng thực lực và sự ổn định của các đội bóng trong suốt mùa giải hay chưa?

Thiết nghĩ, Ban tổ chức cần nghiên cứu điều chỉnh cách xác định đội xuống hạng theo hướng coi trọng hơn thành tích của cả quá trình. Có thể giữ lại các trận phân hạng nhưng tạo lợi thế rõ ràng cho đội có thứ hạng cao hơn, thay vì để toàn bộ nỗ lực của một mùa giải bị đảo ngược chỉ sau một trận đấu. Một phương án khác là tổ chức vòng tròn giữa các đội thuộc nhóm cuối để xác định suất xuống hạng. Khi phải thi đấu nhiều trận, yếu tố may rủi sẽ giảm đi và kết quả có khả năng phản ánh chính xác hơn năng lực thực tế của từng đội.

Bóng chuyền nam Việt Nam đang có những tín hiệu tích cực từ chất lượng ngoại binh, sự cạnh tranh giữa các CLB và những trận đấu ngày càng giàu tính chuyên môn. Tuy nhiên, để tạo dựng một giải đấu thực sự chuyên nghiệp, Ban tổ chức cần bảo đảm sự công bằng trong cách tính thành tích, đặc biệt ở cuộc chiến trụ hạng. Bởi suy cho cùng, giá trị của một giải VĐQG không chỉ nằm ở việc tìm ra đội bóng mạnh nhất, mà còn phải bảo đảm mọi đội bóng đều được đánh giá xứng đáng với những gì họ đã thể hiện trong suốt hành trình. ■

U17 Việt Nam hoàn thành tập huấn trước thềm World Cup

Việt Nam hoàn tất quá trình đấu tập với trận thắng Fiji 2-0 tại UAE, trước khi đến Qatar dự U17 World Cup 2026. Hai bàn thắng của Việt Nam được ghi trong hiệp một. Phút 23, Lê Sỹ Bách phá bẫy việt vị rồi lốp bóng qua đầu thủ môn mở tỷ số. Một phút sau, Chu Ngọc Nguyễn Lực chọc khe vào vòng cấm để Trần Mạnh Quân sút chéo góc ấn định chiến thắng 2-0.

Các học trò của HLV Cristiano Roland kiểm soát bóng tốt và tạo thêm cơ hội trong hiệp hai, nhưng không ghi thêm bàn. Ban huấn luyện hai đội cũng tận dụng triệt để thời gian để thử nghiệm nhân sự. Trừ thủ môn, các cầu thủ còn lại của Việt Nam đều được vào sân thi đấu.

Fiji là quốc đảo thuộc châu Đại Dương, với dân số khoảng 1 triệu người. Đội tuyển quốc gia nước này đứng thứ 154 trên bảng FIFA, kém Việt Nam 55 bậc. Tuy nhiên, sự cạnh tranh ở châu Đại Dương không cao giúp Fiji giành vé dự U17 World Cup hai kỳ liền từ năm 2025, trong khi đó Việt Nam mới lần đầu. Trận thắng Fiji nằm trong chuyến tập huấn kéo dài 5 ngày tại UAE của Việt Nam. Trước đó, đội tập huấn tại Hàn Quốc từ ngày 19 - 29.10, lần lượt đấu tập thua U18 FC Seoul 1-4, thắng U17 Cheonan City FC 5-0 và CLB thuộc trường cấp 3 Shinpyeong 4-2. Qua 4 trận đấu tập, Trần Mạnh Quân dẫn đầu với 5 pha lập công. Xếp sau là Lê Trọng Đại Nhân (3), Chu Ngọc Nguyễn Lực, Đào Quý Vương, Trần Trí Dũng, Lê Sỹ Bách (1).

Hôm qua 10.11, đội tuyển đã di chuyển sang Qatar dự U17 World Cup 2026. Thầy trò Roland có thêm 10 ngày để thích ứng và chuẩn bị trước khi gặp Bỉ ở trận ra quân bảng G U17 World Cup vào ngày 20.11, rồi đấu New Zealand 23.11 và Mali 26.11. Muốn vượt qua vòng bảng, Việt Nam cần nằm trong hai vị trí dẫn đầu, hoặc thuộc top 8 đội thứ ba thành tích tốt nhất. **K.TUẤN**

● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Hàn Quốc đối phó với sử dụng AI trong thi cử

● P.MINH

Bộ Giáo dục Hàn Quốc cho biết, đã phát hiện 4 trường hợp học sinh sử dụng kính tích hợp trí tuệ nhân tạo (AI) để gian lận trong các kỳ thi giữa kỳ và cuối kỳ tại các trường trung học cơ sở và trung học phổ thông trên cả nước trong năm 2026.

Các thiết bị AI nhỏ gọn, khó nhận diện bị lợi dụng để gian lận — Ảnh: AI

Vụ việc làm dấy lên những lo ngại về nguy cơ các thiết bị công nghệ thông minh bị lợi dụng để gian lận trong môi trường giáo dục, đồng thời đặt ra yêu cầu tăng cường các biện pháp kiểm soát trong hoạt động thi cử.

Theo dữ liệu thu thập từ 5.679 trường trung học cơ sở và trung học phổ thông trên toàn quốc cho thấy, có 1 trường trung học cơ sở và 3 trường trung học phổ thông ghi nhận học sinh sử dụng kính AI trong các kỳ thi giữa kỳ hoặc cuối kỳ. Trong đó, 2 trường nằm tại thủ đô Seoul, 2 trường còn lại thuộc tỉnh Bắc Jeolla và đảo Jeju ở phía Nam.

Đáng chú ý, phương thức gian lận cho thấy học sinh đã chủ động tìm cách tận dụng các tính năng của thiết bị công nghệ mới để qua mặt giám thị. Trong 4 trường hợp bị phát hiện, có 3 học sinh liên tục chạm vào kính AI trong quá trình làm bài thi. Trường hợp còn lại chỉ chuyển sang sử dụng thiết bị này sau khi kỳ thi đã bắt đầu. Theo các quan chức giáo dục, giám thị đã chú ý theo dõi học sinh nói trên, sau khi nhận được thông tin cảnh báo từ một thí sinh khác.

Theo quy định hiện hành, cả 4 học sinh đều bị điểm 0 đối với bài thi có hành vi gian lận. Ngoài hình thức xử lý về kết quả học tập, 3 học sinh trung học phổ thông còn phải chịu các biện pháp kỷ luật riêng, gồm tham gia chương trình giáo dục đặc biệt trong 3 ngày, thực hiện 4 giờ phục vụ cộng đồng và đình chỉ học tập trong 5 ngày. Trong khi đó, học sinh trung học cơ sở không bị áp dụng hình thức kỷ luật chính thức, nhưng được yêu cầu tham gia các hoạt động tình nguyện trong trường.

Bộ Giáo dục Hàn Quốc nhận định sự xuất hiện ngày càng phổ biến của các thiết bị tích hợp AI đặt ra những thách thức mới đối với công tác quản lý và bảo đảm tính công bằng trong thi cử. Khác với các phương tiện gian lận truyền thống, kính AI có thiết kế tương đối giống kính thông thường, có thể được sử dụng ngay trong quá trình làm bài mà không dễ phát hiện. Một số thiết bị còn được tích hợp camera, micro, khả năng kết nối Internet và các công cụ hỗ trợ AI, cho phép người dùng tiếp nhận hoặc xử lý thông tin thông qua những thao tác kín đáo.

Trước thực tế này, Bộ Giáo dục Hàn Quốc cho biết sẽ xây dựng và phổ biến các tài liệu hướng dẫn dành cho học sinh, trong đó nêu cụ thể những trường hợp gian lận đã được phát hiện, giúp các em nhận thức rõ hơn về những hành vi vi phạm quy chế thi. Đồng thời, bộ sẽ cung cấp hướng dẫn cho các cơ sở giáo dục nhằm chủ động phát hiện, ngăn chặn việc sử dụng kính AI và các thiết bị công nghệ tương tự với mục đích gian lận.

Bộ Giáo dục Hàn Quốc cũng sẽ phối hợp với các sở giáo dục địa phương và Viện Nghiên cứu Chương trình và Đánh giá Hàn Quốc (KICE) xây dựng các biện pháp phòng ngừa, tăng cường giám sát và kiểm soát thiết bị công nghệ trong phòng thi.

Đáng chú ý, những động thái trên diễn ra trong bối cảnh Hàn Quốc đang chuẩn bị tổ chức Kỳ thi năng lực học thuật đại học (CSAT) năm 2026, dự kiến vào ngày 19.11. Đây là kỳ thi có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với học sinh nước này, được xem là một trong những căn cứ chủ yếu quyết định cơ hội trúng tuyển vào các trường đại học. Do tính cạnh tranh cao, mọi hành vi gian lận đều có thể ảnh hưởng trực tiếp đến quyền lợi của những thí sinh nghiêm túc và làm suy giảm niềm tin vào tính công bằng của hệ thống tuyển sinh.

Trước nguy cơ kính AI có thể được sử dụng để gian lận trong kỳ thi quy mô lớn này, Bộ Giáo dục Hàn Quốc đã công bố các biện pháp xử lý nghiêm khắc hơn. Theo đó, thí sinh bị phát hiện gian lận trong kỳ thi CSAT bằng kính AI có thể phải đối mặt với cáo buộc hình sự và bị cấm tham dự kỳ thi trong 3 năm, thay vì thời hạn một năm như quy định hiện hành.

Việc tăng mức xử phạt thể hiện quyết tâm của Hàn Quốc trong bảo đảm tính công bằng, minh bạch của các kỳ thi, nhất là trước nguy cơ các thiết bị AI nhỏ gọn, khó nhận diện bị lợi dụng để gian lận, gây thêm khó khăn cho công tác giám sát.

Thực tế này đòi hỏi các cơ sở giáo dục Hàn Quốc tăng cường kiểm soát thiết bị công nghệ trong phòng thi, đồng thời chú trọng giáo dục ý thức trung thực và trách nhiệm của học sinh. Trong bối cảnh AI ngày càng phát triển, bảo đảm tính công bằng, minh bạch trong thi cử đang trở thành thách thức mới đối với ngành giáo dục. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Hệ lụy khó lường

● LƯƠNG SAN

Sự phát triển nhanh chóng của trí tuệ nhân tạo (AI) đang mở ra những cách thức kiếm tiền mới, trong đó có việc cấp phép sử dụng khuôn mặt và hình ảnh cá nhân để tạo nhân vật trong các bộ phim ngắn, video quảng cáo do AI sản xuất.

Tuy nhiên, đằng sau cơ hội có thêm thu nhập này là những nguy cơ đáng lo ngại về quyền riêng tư, an toàn dữ liệu và quyền kiểm soát hình ảnh cá nhân. Khi khuôn mặt có thể trở thành một loại tài sản thương mại, việc đánh đổi quyền kiểm soát danh tính để nhận một khoản thù lao trước mắt, có thể dẫn đến những hệ lụy khó lường.

Tại Trung Quốc, sự bùng nổ của các bộ phim ngắn ứng dụng AI đang thúc đẩy hình thành thị trường cấp phép hình ảnh cá nhân. Một số nền tảng trực tuyến cho phép người dùng đăng ký, tải ảnh chân dung, ảnh toàn thân, xác minh danh tính và ký thỏa thuận ủy quyền để các đơn vị sản xuất sử dụng hình ảnh trong những sản phẩm do AI tạo ra. Người tham gia thậm chí có thể tự đặt mức giá và lựa chọn loại nội dung mà họ đồng ý xuất hiện.

Mức thù lao cho việc sử dụng hình ảnh một người bình thường trong một video ngắn có thể vào khoảng 100 nhân dân tệ (15 USD), trong khi một số nền tảng đưa ra mức giá tối thiểu 500 nhân dân tệ (75 USD). Với diễn viên chuyên nghiệp, khoản phí có thể lên tới vài nghìn, thậm chí chục nghìn nhân dân tệ. Những con số này đang thu hút sự chú ý của nhiều người, đặc biệt là giới trẻ muốn tận dụng ngoại hình để tạo thêm nguồn thu nhập mà không cần trực tiếp tham gia sản xuất phim.

Chính khoản thu nhập tức thời này đã thu hút đông đảo giới trẻ. Song, theo các chuyên gia, giá trị thương mại thực tế của khuôn mặt một người bình thường rất bấp bênh. Với tốc độ tiến bộ chóng mặt của công nghệ AI hiện nay, các nhà sản xuất hoàn toàn có thể tự thiết kế những nhân vật sinh động thông qua câu lệnh mà không cần phụ thuộc vào người thật. Vì vậy, nguồn thu nhập kỳ vọng từ việc cho thuê hình ảnh là vô cùng ngắn hạn và không ổn định.

Đáng báo động hơn, mối hiểm họa lớn nhất nằm ở các điều khoản pháp lý phức tạp. Luật sư Li Yunkai từ Công ty Luật Bắc Kinh Tianyuan chỉ ra rằng các thỏa thuận ủy quyền thường rất mập mờ, có thể trao quyền cho bên thứ ba sử dụng hình ảnh vào vô số mục đích thương mại, huấn luyện mô hình AI hoặc cấp phép lại. Người tham gia rất khó kiểm soát việc khuôn mặt của mình có bị lợi dụng vào các quảng cáo sai sự thật, nội dung phản cảm hay các vụ lừa đảo tinh vi hay không.

Theo Luật Bảo vệ Thông tin Cá nhân của Trung Quốc, dữ liệu khuôn mặt được xếp vào danh mục thông tin cá nhân nhạy cảm. Khác với mật khẩu hay mã PIN, khuôn mặt là tài sản sinh trắc học không thể thay thế khi đã bị rò rỉ. Ngay cả khi người dùng thu hồi giấy phép, dữ liệu đã ngấm sâu vào các mô hình huấn luyện AI sẽ rất khó để xóa bỏ triệt để, để lại hệ lụy an ninh mạng kéo dài suốt đời.

Một khuôn mặt có thể mang lại khoản thu nhập nhất thời, nhưng nếu mất quyền kiểm soát hình ảnh của chính mình, cái giá phải trả sẽ lớn hơn rất nhiều. Trước khi quyết định đánh đổi dữ liệu sinh trắc học lấy lợi ích trước mắt, mỗi cá nhân cần cân nhắc kỹ lưỡng về phạm vi, thời hạn ủy quyền và những rủi ro pháp lý tiềm ẩn để tránh rơi vào cạm bẫy công nghệ khó gỡ. ■

Nguy cơ ô nhiễm không khí do tác động của siêu El Niño ở Thái Lan

Bộ Y tế Thái Lan vừa đưa ra cảnh báo nghiêm trọng về việc hiện tượng "siêu El Niño" có nguy cơ làm trầm trọng thêm tình trạng ô nhiễm không khí bụi mịn PM2.5 trong năm tới, đặc biệt tác động trực tiếp đến 40 tỉnh có nguy cơ cao, bao gồm cả thủ đô Bangkok.

Để ứng phó, chính phủ đã triển khai ứng dụng "Vùng an toàn" giúp người dân tìm kiếm các phòng không bụi theo thời gian thực và thành lập các phòng khám ô nhiễm cả trực tiếp lẫn trực tuyến. Song song với đó, chính quyền Bangkok cũng thắt chặt quản lý giao thông, cấm các xe tải bốn bánh không đạt chuẩn và hạn chế phương tiện ngoài "Danh sách Xanh" trong mùa khói mù nhằm bảo vệ sức khỏe cộng đồng và giảm thiểu bệnh tật. **KHẢ HÂN**